

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון ק"צ | חג השבועות | תשפ"ד

לונדון			ניו יורק			בני ברק			ירושלים			זמני כניסת ויציאת חג השבועות
בגמ"ח	א"ת השבוע	מס'ת השבוע	בגמ"ח	א"ת השבוע	מס'ת השבוע	בגמ"ח	א"ת השבוע	מס'ת השבוע	בגמ"ח	א"ת השבוע	מס'ת השבוע	
22:38	22:29	20:59	21:37	21:15	20:07	20:58	20:29	19:23	21:01	20:26	19:08	

חשיפה: הסוד של הנגיד הנכבד איפה רכש את קנין אהבת התורה בנפשו...
וחילק סכומים אגדיים ללומדי ועמלי תורה... | עמ' ה'
סגולה: בעת קריאת התורה בחג השבועות נפתחים שערי שמים | עמ' ג'
אקטואליה: מחותן מתי יחדש את הבגד החדש, בחג שבועות, או למחרת בחופה? | עמ' י"ג

השבוע בגליון:

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

ומקיום המצוות, וישלחו את ישראל למרחקים כדי שח"ו יתערבו עמם וילמדו ממעשיהם, והעצה לזה היא רק קיום התורה והמצוות, וזהו שאמר הקב"ה לבני ישראל במעמד הר סיני, אם תקבלו את התורה מוטב, זה יחזיק אתכם 'שם' בגלות, ואם לאו 'שם' במקומות גלותכם תהא קבורתכם.

וביאר להם רבם, שבשעת מתן תורה כל ישראל היו יחד עם אהרן הכהן ושבעים זקנים תחת ההר, ולכך היו יכולים בנקל לקיים את מצוות השי"ת ולהיות ערליכער יוד, ולכך לא היו צריכים לכפות את ההר, אך ידע הקב"ה שבני ישראל ילכו גלות בין אומות העולם, והם הגויים ינסו בכל כוחם לעקור את בני ישראל מהתורה

לא הספיק להגיע לרבו לחג השבועות בכדי שיפדה ווארט יקר

אביו של הרה"ח רבי יונה דרעשער ע"ה מעיר באגאטא, היה תלמיד רבינו (האבני נזר) מסאכאטשוב זי"ע, ולצורך מסחרו נסע לעומק רוסיה, למקום שאין יהודים נמצאים שם, ובדעתו היה לחזור לפולין לחג מתן תורה, להסתופף בצל רבו האבני נזר זי"ע, אך לא עלתה בידו, והוכרח להשאר שם בחג, ועל כן השתדל להגיע לפחות לישוב יהודי קרוב, כדי שיוכל להתפלל בציבור, ולחוג את החג הקדוש בין אחינו בני ישראל.

באותה העיר שהגיע לשם לא היו יהודים כלל, מלבד קהלה של קאנטוניסטען, שכשנשתחררו מצבא הצאר ימ"ש כאנשים מבוגרים, יסדו להם קהלה נפרדת באותו עיר, והגדול שבהם שזכר מעט יותר מהם, נתעטר בכתר הרבנות של הקהילה, ונעשה כרב ומורה דרך. הסוחר הנ"ל נתעגמה נפשו שהוכרח להיות בחבורה כזאת בחג השבועות, אך בלית ברירה הצטרף אליהם להתפלל בציבור ולשמוע עשרת הדברות.

אחר יו"ט נסע לבית רבינו בסאכטשוב, וסיפר לו על הצער שהיה לו שלא יכל להיות אצל רבו בחג. אמנם רבינו החל לחקרו על מה שראה או שמע שם, איזה דבר חידוש. ואמר לו הסוחר דקודם קריאת התורה עמד הרב שלהם לומר דרשה מענין קבלת התורה, על דברי חז"ל (שבת פח.) שכפה הקב"ה הר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו 'שם' תהא קבורתכם. ותמה הא היו עומדים תחת ההר, והיה נכון יותר לו 'פה' תהא קבורתכם.

מסר אור החיים הקדוש לחג השבועות עמ' כ"ב

פניני אביר יעקב עמ' ז'

הרמז הנפלא במה שהגמרא פותחת בדף ב'

מִן הַפְּנִי מִנַּחֵם זִי"ע בדרשתו בישיבת שפת אמת (ערב ר"ח סיון תש"ן) הביא את אשר הקשה בילדותו: "כשהתחלתי בלימוד הגמרא בהיותי ילד כבן שבע שנים, תמהתי למה פותחת המסכת בדף ב'? שאלתי זאת את ר' בונם ליקיווער הי"ד שהיה לי למדריך וחבר על פי עצת כ"ק אאז"ל, והשיבני כמדומה בשם ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, שהוא בכדי שידעו שמתחילה צריך להיות דף ריק.

והוסיף לבאר לי הפירוש בזה, דא"י בגמ' (ברכות מ, א) 'בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מדת בשר ודם כלי ריקן מחזיק, מלא אינו מחזיק', שאין יכולים למלאות בו כלום, אבל הקב"ה אינו כן - מלא מחזיק' - אם אדם מלא בתורה ויראת שמים ומידות טובות, זוכה ליותר, 'ריקן אינו מחזיק'. והקשה ה'חידושי הרי"ם' וכי זהו שבהו של השי"ת שמשווים אותו לבשר ודם ומפליאים אותו בזה שאינו כבשר ודם? אלא שבכדי שיוכל האדם לקבל את התורה נדרש ממנו להכין מצד מדת בשר ודם שבו - כלי ריקן, וכלי זה יהיה מחזיק ומקבל הכל.

וזהו ענין הדף הריק שקודם תחילת המסכת, כי קודם שמתחיל האדם בלימוד התורה, צריך להכין כלי לקבל, ורק אז יכול לפתוח בדברי תורה, וזהו 'כלי ריקן מחזיק'.

אמרי שמואל - שבועות (עמ' לז)

הן, ואמר לו אדמו"ר שכוונתו לשאול אותו האם שיהי' יין משלו - היינו מכספו, ויצא אז רב"צ מיד מן השורה ולקח עמו עוד אחד ולקח על חשבונו קווארט יין ושתה ואח"כ חזר להשורה ע"כ.

ובהשלמות בתחילת הספר שם כתב, דהמקור לענין זה שאמר החדושי הרי"ם הוא ברש"י פר' ראה (טז, י) וְעֵשִׂיתָ חֵג שָׁבָעוֹת וגו' מִסֵּת נִדְבַת יְדֶךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן וגו' וברש"י: די נדבת ידך, הכל לפי הברכה - הבא שלמי שמחה, ובזמן הזה הרי מפורש בגמ' (פסחים קט, א) דשמחה היא ביין, וא"כ יש מקור כאן לחיוב לשתות יין מכספו - לפי הברכה. [ומכאן ילפינן לכל שאר המועדים - הרגלים דג"כ בעי כה"ג דכל חיובי הרגלים ילפינן משבועות וכמש"כ בתוס' חגיגה (ת. ד"ה ושמתח וכו') ע"ש] ודפח"ח.

פרדס יוסף החדש - פרשת ראה (טז, י)

יוצאים ידי חובת ספירת יום הנ' ע"י הזכרת ענין שבועות בתפילה וקידוש

חידוש נפלא כתב ברוקה (סי' רצ"ד) דבאמת צריך לספור נ' יום וכנאמר: תספרו חמשים יום ולא כנאמר שבעה שבועות וגו' שהם מ"ט יום בלבד. ואנו יוצאים ידי חובת הספירה הנ' ע"י הזכרת ענין יום השבועות ע"י תפילה וקידוש בחג השבועות ע"ש בדבריו.

גליוני הש"ס (להגר"י ענגיל) פסחים קו, א

והמשיך הרב לבאר להם, הנה אנחנו נמצאים בגלות המר בן הגויים, וממילא צריכים אנו יותר מסירת במסירות נפש ובעקשנות לשמור ולקיים את התורה, לבוא להתפלל יחד, ולשמור שבתות וימים טובים, ואיש לרעהו יעזור ולאחי' יאמר חזק, כי אם לאו, אמר לנו הקב"ה ששם בגלות ח"ו תהא קבורתכם, ולא יישאר מאתנו זכר. והוסיף הסוחר לספר שכל הקאנטוניסטען גענו בבכי, וקבלו על עצמם לחזק אחד את חבירו, ולשמור ולעשות ולקיים.

כששמע רבינו (האבני נזר זי"ע) את דרשת הרב, אמר לתלמידו שמעני, הנה מה' מצעדי גבר כוננו, כל התלאה וכל הטורח שהיה לך, הכל סיבב מסבב כל הסיבות להוליכך בדרך הזה, על מנת לפדות את הפירוש החשוב היקר הזה, ועל ידי זה קיבל ה'דבר תורה' הזה את תיקונו.

'משנת אבני נזר לפורים' (עמ' קסה בהגה)

מקור לשתיית יין בשבועות משלו - מכספו

בספר וילקט יוסף מערכת החדושי הרי"ם זצ"ל (אות נ"ה) מביא שהגה"ח ר' בן ציון מאוסטרווה ז"ל סיפר שפעם בחג השבועות בעת שדחק עצמו בין החסידים להגיע לשורה הראשונה בשלחן הטהור של החדושי הרי"ם ובהתאמצות רב הגיע לשם, וכשראהו אדמו"ר בעל החדושי הרי"ם זצ"ל שאלו: האם כבר שתית יין לכבוד היום. והשיב

סגולת השבוע

בעת קריאת התורה בחג השבועות נפתחים שערי שמים

היה זה יומיים לפני חג השבועות. הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל נקרא לבקר קרוב משפחה שחלה במחלה קשה, ומיהר לבית החולה לקיים מצוות ביקור חולים, לעודדו ולחזק את ידיו. עם כניסתו הבחין הרב כי הייאוש שורר בבית המשפחה, קרובי המשפחה מסתובבים בתחושות קשות, וגם החולה מודע למצבו...

כשניגש אל החולה, הלה הבהיר כי הוא מוגדר חולה סופני, ושאל את הרב אם יש לו סיכוי... הרב אלישיב לחץ את ידו בחום, וגילה לו סוד: 'אינני מזלזל בדברי הרופאים, אך זכור נא כי גם אם חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים.

בכל רגע אפשר להפוך את גזר הדין בתפילה ובתחנונים, ובפרט עכשיו. עוד יומיים חג השבועות, ושוב יקראו בבתי הכנסת את עשרת הדברות שניתנו לנו בהר סיני. ברגעים של מתן תורה נרפאו כל החולים, וזה יכול לקרות גם היום!

יהודי יקר, סיים הרב אלישיב, 'זו ההזדמנות שלך: עם כל המאמץ הכרוך בכך, כדאי מאוד להגיע לבית הכנסת, להיות שם בעת קריאת התורה, להשתתף

ברגע קבלת התורה. זה הרגע הדרמטי, הרגע שיכול להפוך לך את החיים. כבר היו חולים סופניים שנרפאו ברגע הזה. השנה זו יכולה להיות ההזדמנות שלך! אחים יקרים, זמן קריאת התורה, אותן דקות בודדות בהן בעל הקורא קורא את הפרשה של קבלת התורה, זהו רגע בו נפתחים שערי שמים, הקדוש ברוך הוא יורד על בימת בית הכנסת, ולכל אחד מאיתנו יש הזדמנות 'לאפס' את בעיותיו האישיות ולפתוח בחיים חדשים ופורחים. הבה ננצל את עת הרצון, הבה נזכה בישועה בזמן קבלת התורה ובזכותה!

(פניני פרשת השבוע)

בס"ד
קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

והאר עינינו בתורתך:

ה-מ-ה-פ-ך - מבחור שלא הבין מה כתוב בגמרא - פשוט הרגיש שהוא ממש קירות, איבד את מעמדו החברתי והסתובב בישיבה בלי חברותות ובאפס מעש - הפך לעילוי ממש מהבחורים המצוינים בישיבה, הסכיתו ושמעו:

תסולא בפז - לתפוס את חג השבועות ולחולל מהפך. 'אבל איך?' נפלטה מפיו מיד השאלה המעשית. 'מה צריך לעשות כדי לחולל מהפך כזה בחג השבועות?' עתה, משנפתח לבו, גילה לו הרב סגולה לא מפורסמת: 'אספר לך משהו שיעזור לך.

הרה"ק מראפשיץ זי"ע היה מיינץ לחסידיו להאריך בברכת 'אהבה רבה' בחג השבועות. להתפלל בכונה ובתחנונים, לחנן פני יושב מרום לזכות להגות בתורה, שיאיר את עיניהם להבינה וללומדה...

גם הוא בעצמו נהג כן, והיה מתפלל 'אהבה רבה' שעה ממושכת, עד שאמרו כי ברכת 'אהבה רבה' לבדה בבוקר חג השבועות ארכה כשעתיים! ומה אם אותו צדיק, שהבין מה שלמד וזכה למעלות תורה גבוהות ונשגבות, נהג כך, האם לא ראוי לנו ללמוד מכך? 'הבחור הנהן בראשו, והרב המשיך: 'ראה, בני יקירי, חג השבועות, יום קבלת התורה, מוזכר בספרי החסידות כ'יום הדין' על התורה. בחג הזה אנו מקבלים את התורה לשנה הבאה, כלומר: נקבע בשמים עד כמה נהיה מקושרים לתורה, עד כמה נבין את דברי התורה, עד כמה יערבו לנו דברי התורה, עד כמה נתמיד בלימוד התורה...

זהו יום מרכזי בו נקבע גורלנו התורני. הגורל שלי - כרב קהילה, וגם הגורל שלך - כעלם צעיר, בחור חמד בראשית צמיחתו. יעמדו לנגד עיניך דברי הרבי רבי ברוך ממז'יבוז' שהיה אומר שבראש השנה הכל חרדים ודואגים מאימת הדין, אף שכל הדין הוא על נושאים גשמיים, אם נזכה בלחמנייה אחת יותר או פחות... אך חג השבועות הוא יום הדין על חיי נצח, על חיי האיות שלנו בעולם הזה, על הזכות להיות מקושרים לתורה!

השאלה אם יהיו לך חברותות - נקבעת בחג השבועות הקרוב. אם תבין את דברי רש"י, אם דברי התוספות יהיו מתוקים וערבים לחכך - גם דברים אלו נקבעים באותו מועד. למעשה, כל מה שאתה מבקש עכשיו, נקבע ונחרץ בעוד ימים ספורים!... זמן ומחשבה מרובים בחג השבועות לתפילה על התורה, להאריך בברכת 'אהבה רבה', להתפלל מקרב לב: 'העבר נא את דברי תורתך בפנינו', לבקש בתחנונים כי ביום זה ייקבע שתניתן בלבנו בינה להבין ולהשכיל, לשמוע ללמוד וללמד, ויאיר ה' עינינו בתורתו!'

הבחור הקשיב היטב לדברים, חורט אותם בזיכרונו. הרב נטל נשימה עמוקה, והמשיך מיד לפנ המעשי: 'ראה, בני יקירי, זו ההזדמנות שלך, אל תוותר עליה. לאחר הלימוד לביל החג, התחזק בכוחות חדשים ורעננים להגיע מבעוד מועד לתפילה, כך שישאר לך די פנאי לברכת 'אהבה

הסיפור הבא הוא סיפורו של בחור יקר ממשפחה טובה וחשובה, אשר לאחר מאמצים התקבל לישיבה טובה ומפורסמת בה למדו טובי הבחורים המבקשים להגות ולהתעלות בתורה. אולם ככל שחבריו גדלו והעמיקו בלימוד התורה, עשו חיל וגם הצליחו, הלך אותו בחור והידרדר בלימודים... אי אפשר לתאר את צער הרב ושברון לבו לנוכח העובדה כי הוא לא חי בסוגייה הנלמדת בישיבה, ואין לו צל של מושג בנבכי הנושא הנלמד.

ככל שהרבה להעמיק ולחשוב, לא הצליח למצוא את הסיבה לכך. רק עובדה אחת עמדה מול עיניו, נועצת בו עיניים מאשימות: הוא לא מצליח ללמוד! בשיעורים הביט כבוהה, בסדרים העביר את הזמן. בית המדרש להט בריתחא דאורייתא, והוא הרגיש כנתון בכוכב לכת אחר, כצופה מן הצד בחוויית הלימוד הבוררת. כשהמבחנים החלו לספר במספרים יבשים את סיפור כישלונו, נשבר לבו לחלוטין וביטחונו העצמי הלך ודעך...

תקופה ארוכה נמשכה ההידרדרות הקשה במצבו הלימודי, והיא הביאה לפגיעה ממשית במעמדו הן בקרב חבריו לספסל הישיבה והן בקרב בני משפחתו. הכל הביטו בו כ'לא יוצלח' וככישלון מהלך, למרות שהוא מבחינתו - הפך עולמות במאמצים לשנות את פני התמונה הקשה.

אפס, כל מאמציו היו ללא תוצאות. עם תחילת זמן הקיץ נותר מיודענו הבחור ללא חברותות. בעצם - ללא כל סיכוי לצאת ממצבו הקשה. מעמדו החברתי והאישי נשחק, לבו הפך למרוסק, רסיסי נשמתו התפזרו לכל עבר, ואין איש שם על לב...

שבועות ספורים אחר תחילת זמן הקיץ, פנה אותו בחור בקריאת חירום של הרגע האחרון לרב הקהילה אליה הוא משתייך. 'רבי, ביקש בדמעות, 'עוצה לי עצה. מזה חודשים ארוכים אני מתייסר על חוסר הצלחתי, ועדיין לא נושעתי. אני מנסה ללמוד, מתאמץ להבין, אך אותיות הגמרא נראות לי כבליל של צורות משונות. אני לא מצליח להבין, אני לא מצליח להתחבר אליה, איבדת את החיבה ללימוד התורה!' זעק בצער מלבו השבור.

רב הקהילה הביט בו, בנשמה האומללה הניצבת בפניו, ולא ידע כיצד להשיב את נפשו. הוא ניסה לחזקו בדברים, אך מיודענו הבחור כבר היה מיואש מכל שביב תקווה. 'עצה מעשית אני מבקש!' ביקש-זעק, 'מה עוד אוכל לעשות כדי לחזור לגמרא?' הרב ליטף את כתפו בחום ושקע בהרהור זמן ארוך. אחר כך אורו עיניו לפתע, והוא פתח ואמר: 'יקירי, הגעת בזמן הנכון!'

הבחור הביט בו נבוך, ורב הקהילה המשיך: 'הנה מתקרב ובא חג השבועות. הידעת מה טעם אין בחג הזה מצווה ייחודית? לא מצה ולא לולב, לא שופר ולא צום? הבחור הביט בו במשיכת כתפיים, לא מבין את הקשר לשאלתו, אך הרב לא נתן לו להרהר לאורך זמן והמשיך: 'אומר לך מה הסיבה. כל חג מצריך הכנה כזו או אחרת, קניות מצווה, הידורים, היערכות מוקדמת, אבל בחג השבועות ניתנת לכל היהודים הזדמנות שווה, בלי קשר למה שהיה קודם. כל יהודי שווה, וניתנת לו הזדמנות עצומה לחולל מהפך בחייו, מהפך בקשר שלו עם התורה, מהפך בקבלת התורה הפרטית- אישית שלו!' עתה התעוררה סקרנות הבחור. הנה, הרב מציג בפניו הזדמנות שלא

'אה', הניף לעברי המשגיח את ידיו בתנועת ביטול, 'מה שאתה מספר שייך להיסטוריה. הבחור פשוט עבר מהפך דרמטי, מהפך שלא ייאמן. ברגע מסויים הוא השתנה מהקצה אל הקצה, פשוט התהפך לגמרי, והפך לאחד מהמצוינים בישיבה! אני משתמש בו כדוגמא לבחור שעשה מהפך קיצוני, מבחור שאינו מצליח לבחור מצוין, במהירות שיא! 'מתי קרה הדבר?' שאלתי כמתעניין. 'לא זוכר בדיוק', אמר המשגיח, 'באמצע זמן קיץ שעבר, משהו כמו אחרי חג השבועות. פתאום הוא חזר לישיבה בלהט כזה, הסתער על הגמרא בשיא העוצמה, וגילה כי יש לו כישרונות חבויים לא מבוטלים בכלל, שהסתיר עד אז...'

רבה'...

ועכשיו אני מגיע לנקודה: כשנגיע לברכת 'אהבה רבה', אל תתייחס לנעשה סביבך.

תפוס לעצמך פינה שקטה, תזכור שלא כדאי להתבייש עכשיו, כי ברגעים אלה נחרץ גורלך, ופשוט תתפלל מעומק הלב. עשה כך, בני, ותראה כי ביום הדין הקרוב על לימוד התורה, בחג השבועות הבעל"ט, יתהפך מצבך התורני מהקצה אל הקצה!'

מהמציונינים בישיבה! אני משתמש בו כדוגמא לבחור שעשה מהפך קיצוני, מבחור שאינו מצליח לבחור מצוין, במהירות שיא! 'מתי קרה הדבר?' שאלתי כמתעניין. 'לא זוכר בדיוק', אמר המשגיח, 'באמצע זמן קיץ שעבר, משהו כמו אחרי חג השבועות. פתאום הוא חזר לישיבה בלהט כזה, הסתער על הגמרא בשיא העוצמה, וגילה כי יש לו כישירויות חבויים לא מבוטלים בכלל, שהסתיר עד אז...'

'או אז', מספר הרב, 'גיליתי למשגיח הישיבה את הסיפור במלואו. כיצד הגיע אליי הבחור שבור ורצוף, וכיצד הבין כי חג השבועות הוא יום הדין על התורה, הטומן בחובו את ההזדמנות לשנות את מצבו מהקצה אל הקצה. כיצד הבין את גודל חשיבות ברכת 'אהבה רבה' בוערת, שיכולה לשנות את כל התמונה... ואכן, לא רק יכולה. ברכת 'אהבה רבה' אחת בשבועות שינתה את חייו!

הרגע הזה מתקרב. 'אהבה רבה' - עוד מתנה נפלאה המסתתרת בין קפלי חג השבועות. נכון, אנו עלולים להיות עייפים מהלילה הארוך, אבל אי אפשר לוותר על מתנה כזאת, פשוט אי אפשר!

ברכת 'אהבה רבה' היא הזדמנות לפנות לאבא שבשמים. כמו אותו בחור, כל יהודי חפץ ושואף ללמוד תורה, להתחזק בסדרי הלימוד, לקבוע עתים ברצינות, להבין טוב יותר, לחוש את מתיקות התורה פושטת בכל אבריו. ההזדמנות הזאת, להתפלל 'אהבה רבה' בכוונה ולבקש על מתנת התורה לכל השנה, ניתנת לכל יהודי, בכל מצב, בכל בית כנסת, בכל מקום בעולם! ב'אהבה רבה' זה הזמן להגיד במילים הכי פשוטות: 'אבא, נתת לנו מתנה יקרה כל כך, אך אני מתקשה להשתמש בה. אני לא מבין כמה היא מתוקה, אני לא קולט למה היא מכוונת, אני מתקשה בשעת הלימוד היומית, אני לא מצליח להתחבר אליה מספיק...'

אבא, אם לא עכשיו, בעת שאתה נותן תורה לעם ישראל, אימתי? אני מבקש מעומק הלב: ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל, לשמוע ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. והאר עינינו בתורתך!

וכך נזכה לקבל את התורה באמת. נזכה להתחבר אליה, לעסוק בה בהתמדה, להיות מקושרים עם התורה באהבה אין קץ. אחים יקרים, חג השבועות הוא הזמן שבו ניתן לקבל את התורה במתנה, צריך רק לבקש. וככל שנבקש מעומק הלב - כך נזכה לקבל את התורה בשמחה ובטוב לבב, במנות גדושות ומרוימות!

(פניני פרשת השבוע)

חלפו כמה ימים, והנה הגיע שחר חג השבועות. מיודענו הבחור הזדרז להגיע לבית הכנסת והחל בתפילה. כשהיה בקושי מניין, כבר היה הבחור שקוע בתפילה, מתכוון לרגע השיא - לברכת 'אהבה רבה'... ואז, בדיוק כפי שיעץ לו הרב, נמלט הבחור לפינה שקטה בין ארונות הספרים בבית הכנסת. הוא פתח באמירת הברכה בקול בוכים, ודמעותיו זלגו ללא הפוגה. 'אהבה רבה אהבתנו' קרא הבחור בלהט וניגב דמעה סוררת. כן, גם אותי אהבת, בורא עולם, גם לי נתת את מתנת התורה...

לפיכך, ביקש והתחנן, התייפח והתחטא לפני קונו: 'אבינו אב הרחמן, המרחם רחם עלינו' - ראה כבר בעוגי, רחם על מצבי, 'ותן בליבנו בינה' - כאן כבר התייפח בבכי חסר מעצורים, על החודשים הארוכים שחולפים עליו ללא הבנה, על שעות הסדרים העוברות ללא מעש, על חדלות התמדתו ואפס סיפוקו...

'והאר עינינו בתורתך' - נישאה תפילתו, בוקעת שערי שמים. הוא לא צעק ולא זעק, רק נשמתו בכתה מכל הלב, התחננה. 'ויחד לבבנו' - כי אין לי מטרה אחרת, אין לי רצון אחר, אלא 'לאהבה וליראה את שמך' - וקשה לי כל כך... כך עמד הבחור והתייפח שעה ארוכה בבכי מרומם על מצבו הרוחני. הוא לא התייחס לזמן שחולף, למעשה כלל לא הבחין בנעשה סביבו. שקוע היה בתפילה נרגשת, מתחנן על חייו הרוחניים בכל לב, יודע שהוא ניצב ברגעי הזדמנות!

חלפו כמה חודשים, ואת התיאור הבא קיבלנו מרב הקהילה בעצמו: 'לא פגשתי את אותו בחור', כך הוא מספר, 'לאחר חג השבועות. בסתר לבי תמהתי אם עשה כאשר דיברתי ואם הדבר הועיל לו. והנה, בשבת שנוכה, כחצי שנה אחרי, פגשתי את המשגיח של הישיבה בה לומד מיודענו הבחור. אנו מכרים משכבר הימים, ופתחנו בשיחה על דא ועל הא. בין היתר סיפר לי כי אחד מחשובי הבחורים בישיבתו הוא בחור הנמנה על הקהילה לה אני משתייך, פרח של ממש אשר עליו גאוות הישיבה. שאלתי לשמו של אותו בחור מצליח, ולהפתעתי הוא נקב בשמו של מיודענו, אותו בחור שרק לפני כחצי שנה התאונן על כישלונו המוחץ בלימודים...

הופתעתי. חשבתי כי המשגיח מגזים, והחלטתי להקשות עליו: 'והרי לפני כן, מיד אחרי שנכנס ללמוד בישיבה, שמעתי שהוא לא כל כך מצליח, אינו מבין את הגמרא ואינו מקובל בחברה. האמנם? האם אינך מגזים במחמאות עליו?'

'אה', הניף לעברי המשגיח את ידיו בתנועת ביטול, 'מה שאתה מספר שייך להיסטוריה. הבחור פשוט עבר מהפך דרמטי, מהפך שלא יאמן. ברגע מסויים הוא השתנה מהקצה אל הקצה, פשוט התהפך לגמרי, והפך לאחד

נביאים וכתובים מאירים נבדלה

מהדורת כ"ץ

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

מה אהבתי תורתך:

הסוד שגילה העשיר מנין קנה בלבו אהבת תורה אדירה עד שמפזר סכומים נכבדים לצדקה בפרט ללומדי ועמלי התורה, הסכיתו ושמעו:

לעברי וקראו בקול גדול "הנה תלמיד חכם, זכינו שתלמיד חכם הגיע", בתחילה סירבתי להאמין, וכי אלוי מתכוונים כשאומרים תלמיד חכם, אבל מכיוון שהם דחקו בי נכנסתי במבוכה. האלמנה הגיעה לקראתי ואמרה בחום, תודה רבה שבאת וזיכית אותנו, הארת לנו את הבית, איזו זכות יש לנו שתלמיד חכם בא לאכול איתנו על שולחנו. לא האמנתי שאזכה לקבלת פנים משל הייתי לרב גדול. על השולחן היו צלחות לפי מספר הילדים, ולכל אחד בצלחתו מעט אורז וירקות ותוספת קטנה, מנה שבקושי אפשר לשבוע ממנה, ולצידם הבחנתי בצלחת ריקה.

פנתה האם לילדיה ואמרה, ילדים חמודים מה עלינו לעשות עכשיו, מי תורם לתלמיד חכם? מיד לקח כל ילד מצלחתו ומוזג בנדיבות לצלחת הריקה, הצלחות שלהם נשארו כמעט ריקות ואילו שלי התמלאה לגמרי.

לא הייתי מסוגל לאכול בהרגשה כזו, לכן אכלתי מעט וניסיתי להשאיר גם להם. לפתע הגיע לעברי ילד והתחנן ובכה, תאכל גם ממה שאני שמתי לך, זו זכות שתלמיד חכם יאכל משלי, וכך התחנן כל ילד בתורו שאוכל גם משלו. הם לא הרפו ממני עד שסיימתי את כל המנה והשבעתי את נפשי. כאב לי על אותם ילדים, אבל הבנתי שזה נעשה ממש בחפץ לב.

לאחר סיום הארוחה, הגישה לי האלמנה כמה מיני מתיקה בשקית ובירכה אותי, תודה רבה שזיכית אותנו, יהי רצון שתבוא בכל יום, אני מקנא בך שאתה תלמיד חכם היושב ולומד תורה, והפליגה לתאר עד כמה זה זכות עבורם להאכיל תלמידי חכמים. בנוסף כל הילדים הגיעו לעברי, "תברך אותנו שנוכה לגדול בתורה!", ביקשו כולם וכך עשיתי בחום.

כשחזרתי לשיבה אמר לי האחראי שמעתה אוכל בשיבה, ושלא יתכן ללכת בקביעות למקום כזה ולאכול על חשבון אחרים. כך למדתי בשיבה במשך כמה חודשים, עד שפרצה מלחמה, ונאלצתי כמו כולם לנוס על נפשי. בלית ברירה הגעתי לארצות הברית, ופתחתי עסק קטן כדי לחיות ולהתקיים, שעם הזמן הלך והצליח. כך הפך עם הזמן לעשיר גדול.

פנה העשיר לראש השיבה שמולו ואמר ברגש: "שנוכה לגדול בתורה" - מילים אלו מתנגנות בליבי ובראשי מאז ועד עתה! דע לך, את האלמנה הזו וילדיה, ומה שעשו עבורי ואמרו הילדים לא אשכח לעולם, ראיתי את אהבת התורה שבהם, אהבת

תלמידי חכמים, וזה בער בי כאש בנעורת, קיבלתי את זה כמו זרם חשמלי, ומאז ועד לרגעים אלו אני ממשיך לאהוב את התורה ולומדיה, וכל תלמיד חכם שיבוא אלי, ויאמר שהוא רוצה תרומה בשביל תורה, יקבל ממני סכום הגון. זה הסמל והדוגמא, כשאדם רואה מחזה כזה של אהבת תורה, ואף על פי שפה לא היה מדובר באבותיו, מעשה זה משפיע עליו לאורך כל חייו, כל שכן אם יראה הבן שאביו ואימו מעריכים באמת את לומדי התורה, דבר זה יטע בקרבם את אהבת תורה.

(גליון פניני בית הלוי)

ישנה ישיבה באופקים, שאחד מראשי הישיבה שמע על עשיר גדול מאמריקה שאוהב תורה, הנמצא כעת בארץ הקודש, ולכל מי שפנה אליו היה מחלק סכום סמלי, אך כאשר מדובר בתורה, לשיבות ולומדי תורה, מיד היה מוציא צ'ק ומחלק מכספו בנדיבות וביד רחבה. הבין ראש הישיבה שהעשיר הזה זכה לדבר מיוחד - לאהבת התורה, דבר שלא הרבה זוכים לו, אף על פי שהוא לא נמנה מיושבי בית המדרש.

ראש הישיבה שעצמו היה זקוק לכסף עבור הישיבה, הלך גם הוא לאותו עשיר לקבל ממנו תרומה לשיבה.

עבר זמן והמתנה והגיע תורו להכנס. נכנס הרב ופנה לעשיר, יש לי שאלה לכבודו, ויתכן שמפאת השאלה אולי תכעס עלי ואפסיד את התרומה, אבל כדאי לי לשאול ולשמוע את התשובה, אפילו במחיר שאפסיד את התרומה. פתח ראש הישיבה את פיו ושאל, מהיכן קיבלת את אהבת התורה הזו, עד כדי שכל מי שמגיע אליך וזה קשור לתורה, אתה מיד נותן כמה אלפי דולרים, מה שקשה למצוא בימינו, ודוקא לתורה אתה נותן כך בנדיבות.

אמור לי בבקשה מהיכן ירשת את זה? ענה לו העשיר, אני שמח ששאלת את השאלה הזו, זה אכן לא בא לחינם, וחיכיתי זמן רב שיבוא מי שישאל כיצד זכיתי לאהבת התורה, ואם אתה חושש על התרומה, דע לך שלא רק שלא הפסדת אלא שאכפיל אותה.

המשיך העשיר וסיפר, לפני שנים רבות, בהגיעי לגיל בר מצווה לא היו ישיבות רבות, לכן שלחה אותי אימי ללמוד בוילנא באחת מהישיבות במקום. נסעתי לשם בדרך מפרכת במשך מספר ימים, והמזון המועט ששלחה לי אמי נגמר בדרך. הגעתי לשיבה בשעת צהריים, עייף ורעב מאוד לאחר הדרך הארוכה והמתירה. התיישבתי ללמוד מעט אך הרעב הכריע אותי. ניגשתי לאחד היושבים בבית המדרש ושאלתי היכן אוכלים הבורחים, והוא הפנה אותי לאחראי. ניגשתי אליו ואמרתי שאני רעב ושכמעט ולא אכלתי במשך יומיים, וביקשתי שיחיה את נפשי ויתן לי משהו לאכול לפני שאגוע ברעב. הוא אמר שלא יעזור תחינותי, משום שאין אוכל בשיבה, התקציב הדל מאפשר להגיש בשיבה רק ארוחת צהריים, ולכן אאלץ לחכות למחר.

התחלתי לבכות, הייתי סה"כ בחור צעיר וחששתי שלא אחזיק מעמד. האחראי ראה זאת ואמר לי, שבעלי הביתם בוילנא מנדבים מלחמם לבחורי הישיבה, ושברגע זה הוא יכול לשלוח אותי למקום היחיד שנותר פנוי, שם הוא יודע בודאות שיתנו לי לאכול, אבל דע לך - אמר האחראי, מדובר בביתה של אלמנה עניה עם ילדים רכים, אבקשך שתיהרהר ולא תאכל הרבה, היא אמנם מתחננת ששלח אליה בחורים ותלמידי חכמים להאכיל, אבל עושה זאת בודאות על חשבון ילדיה, האוכל שברשותה הוא ממש מהיד לפה, לכן תאכל מעט ממה שיתנו לך.

הרהרתי בעצב על מצבי העגום, רחוק מאמי ורעב ללחם במקום זר, והלכתי לשם בלית ברירה. כשהגעתי לביתה של האלמנה פתח אחד הילדים את הדלת וצעק לאימו, 'תלמיד חכם הגיע!', ומיד כל אחיו ששמעו הגיעו

פנה העשיר לראש הישיבה שמולו ואמר ברגש: "שנוכה לגדול בתורה" - מילים אלו מתנגנות בליבי ובראשי מאז ועד עתה! דע לך, את האלמנה הזו וילדיה, ומה שעשו עבורי ואמרו הילדים לא אשכח לעולם, ראיתי את אהבת התורה שבהם, אהבת תלמידי חכמים, וזה בער בי כאש בנעורת, קיבלתי את זה כמו זרם חשמלי, ומאז ועד לרגעים אלו אני ממשיך לאהוב את התורה ולומדיה, וכל תלמיד חכם שיבוא אלי, ויאמר שהוא רוצה תרומה בשביל תורה, יקבל ממני סכום הגון

פי הם חיינו:

מתן תורה כפשוטו בערבות סיביר, שמעו לסיפור מרטיט עם יהודי שלא היה לו בעולמו כולם, עד שזכה להשיג אוצר נכסף כרך גמרא מסכת נזיר שהחיה את נפשו השוקה:

מנהג יפה אימץ לעצמו הרב י. כהן שליט"א מגיד שיעור בדף היומי בכל יום לאחר סיום השיעור, הוא מהנה את שומעיו ברעיון תורני מעניין, באימרה חסידית קולחת, או בסיפור מרתק שניתן לשאוב ממנו מוסר השכל מלא חופניים. אחד מלומדי השיעור, הפנה את תשומת ליבנו למעשה שסופר על ידי הרב כהן שליט"א, אשר אירע בתקופת מלחמת העולם השנייה.

חיים, גוש קרח מהלך, אל מחוז חפצו. זוג יהודים טובים נחרדו לראות צל אדם. - הנה, אביא פרוסת לחם וכוס מים חמים, נזעקה "אידישע מאמע" מאחד הבתים, תוך שהיא מאיצה את צעדיה אל המטבחון.

- "לא", עצר בעדה ר' חיים. "אין לי כלום", והחל ממרר בככי. "הגעתי להכא באמצע הקצות" של חזקת ג' שנים, בלב ליבה של הסברא, שאם היה הלה מוחה... נו, מילא, לא עת עתה לכך. מכל מקום, מאז לא ראיתי צורת אות יהודית, אפילו בגודל של "ותן טל ומטר"... אגא, השאילוני איזו גמרא'לה..."

- "אוי, אוי", החל מתייפח בעל הבית. "גמרא'לה אתה צריך, רבי יהודי, גמרא'לה? ואני אין לי אלא גמרא'לה אחת, נדרים-נזיר. איך אתן לך את שארית חיי, את הפיסה האחרונה, הן שאר רק עם הקולחון והסוס, העגלה והתרנגולים, האיכרים המגושמים הללו ושאר הירקות, ישמור אלקים ויציל..."

- "טייערע ברודער", התייפח ר' חיים כנגדו. "בלתי אפשרי שאשאר בלי כלום, תן לי דף אחד, עמוד אחד, שורה אחת, לפחות את דף השער, לפחות".

נכמרו רחמיו של היהודי, נטל את הגמרא הבלויה, את הכרך היחיד שבכל רחבי הכפור, את ספר הקודש הבודד באיזור זה של כדור הארץ, אימץ את זרועותיו וביתר את הכרך לשניים.

השאיר לעצמו את מסכת נדרים, נשק ל"נזיר" ולאחר מכן לר' חיים הרועד, ושוב ל"נזיר" ולר' חיים לסירוגין, והעניקה לו במתנה.

ר' חיים פסע חזרה למקום מגוריו, כאשר שני דליי מים על כתפיו, ומסכת "נזיר" בבית שחיו.

למעשה, הוא כלל לא הלך, הוא ריקד בכל עצמותיו, קיפץ ושש, קיפץ ושש. רגליו תופפו על גבי הקרח, הוא חש כמרחף באויר, הוא היה האדם המאושר עלי אדמות.

היה לו אז חם. חם מאוד ואף לוחט. יש אומרים שגם הזיע האיש, שם בקור של חמישים מעלות

צלסיס מתחת לאפס. וכנראה שהם צודקים. זהו מעשה על יהודי אחד מיני רבבות אלפי יהודים, אשר אהבת התורה שבערה בעצמותם המיסה את המכשולים האימתניים שניצבו בדרכם, ריסקה לגזרים את הררי הקשיים שנערמו בחייהם, ובכח רצונם העז הם הצליחו להגיע אל הדרגה הגבוהה ביותר שכל יהודי נכסף אליה מאז מעמד הר סיני. ללמוד תורה.

(גל' מאורות הדף היומי)

"אוי, אוי", החל מתייפח בעל הבית. "גמרא'לה אתה צריך, רבי יהודי, גמרא'לה? ואני אין לי אלא גמרא'לה אחת, נדרים-נזיר. איך אתן לך את שארית חיי, את הפיסה האחרונה, הן שאר רק עם הקולחון והסוס, העגלה והתרנגולים, האיכרים המגושמים הללו ושאר הירקות, ישמור אלקים ויציל..."
- "טייערע ברודער", התייפח ר' חיים כנגדו. "בלתי אפשרי שאשאר בלי כלום, תן לי דף אחד, עמוד אחד, שורה אחת, לפחות את דף השער, לפחות".

רבבות רבבות בני אדם שהו בסיביר, באותה עת, לפני ולפניה. לכל תושבי הערבה שאין לה סוף, היה קר. קר מאוד. ברם, לאיש אחד ויחיד היה חם. חם מאוד ואף לוחט. יש אומרים שגם הזיע האיש, שם, בקור של חמישים מעלות צלסיס מתחת לאפס, וכנראה שהם צודקים.

לאיש הזה קראו ר' חיים מבוטשטש, מראשות הישיבה בבוטשטש שבגליציה גילגלוהו הרוסים והמלחמה ליערות סיביר. באמצע השיעור, בין אבי לרבא, בין רבינא לרב אשי ובין הרמב"ם לראב"ד, באמצע הסברא הדקה על חזקת ג' שנים נכנס החייל הגבוה, ותקע צו גיוס בלשד הסברא. מאז, אירעו דברים הרבה והתגלגלו מאורעות לא מעטים, עד שלבסוף מצא את עצמו בלב הכפור, וכבר יש לו עצמו במקום זה חזקת ג' שנים, ה' ירחם...

לאמיתו של דבר, בעין נובהרדוקאית, שיש לו שתיים כאלו, אין בין סיביר לבוטשטש ולא כלום. וכי לא ניתנה תורה אלא לבוטשטש? וכי אין 'סדר מוסר' אלא בביאליסטוק או בנובהרדוק? אטו אין מניחים תפילין אלא בוורשא או בוילנא? ובכל זאת, רבי חיים היה בצרה גדולה.

מזון כמעט שלא היה להם שם, בקולחון. היו מבליעים חיוך ואומרים שם, כי יפה כוחו של הקולחון מ"כל נדרי" ו"כל חמירא". "ב"כל נדרי" רעבים יום אחד; ב"כל חמירא" אין אוכלים חמץ במשך שבוע שלם, אך ב"קולחון" אפס אוכל, מראשית השנה ועד אחריתה.

אבל, לא זו היתה הצרה. ספר. ספר קודש. סידור או חומש, משנה או גמרא, "חיי אדם" או רשב"א ואפילו "צאינה וראינה". מאומה לא היה שם. כלום. היתכן? יהודי בלא כלום?

ביום מן הימים, ואפשר היה זה בלילה מן הלילות, גונבה לאוזניו שמועה: באחד הכפרים הסמוכים, מרחק של כחצי יום הליכה, שוכנים מספר יהודים. מאז, לא ידע מנוחה, וכאשר נדרש מתנדב להובלת דליי מים מכפר סמוך, קפץ ר' חיים והציע את עצמו.

לאחר הליכה מייגעת בקור ובכפור, בצינה וברוח, בשלג ובברד, הגיע ר'

פנינים לחג השבועות

שכתוב (תהלים לד טו) 'סוד מרע ועשה טוב, דלא שיך להתדבק בטוב עד שיסור מרע'

שאל כיצד יזכה המנוער מן המצוות להשגות התורה

ובא דוד המלך עליו השלום לומר: כל הדרכים המועילות להשגת התורה והמצוות, אני מכיר בהם, והריני מקבל עלי לקיים בכל יום ויום בתוספת מרבה על היום שעבר, ואני מחלה פניך שתעורני על השגתם וקיומם, ולא יהיה בי שום דבר המעכב מלהשיגם ומלקיים. וזהו אמרו תחלה במה יזכה נער, נער נקרא המנוער מן התורה ומן המצוות, וגם מי שיש בידו תורה ומצוות ואין עמהם יראה וקדושה, עדין נקרא נער שעדין מנער מן התורה והמצוות, כל עוד שלא קיים ביראה ובקדושה, וכמאמר התנא (אבות פ"ג מ"ו) אם אין חקמה אין יראה, אם אין יראה אין חקמה, ועוד אמר (שם ג ט), כל שיראת חטא קודמת לחקמתו, חקמתו מתקיימת, וכל שחקמתו קודמת ליראת חטאו, אין חקמתו מתקיימת:

עיקר ביאת האדם לעולם לטרוח להבין דברי תורה על אמיתותם

והינו שאמר, מי שמנער מן התורה והמצוות או מנער מן היראה והקדושה, במה יזכה נער את ארחו עד שיזכה להשיג תורתך ומצותיך ולקיים כראוי בהלכתך. וזהו שאמר לשמר כדברך, דהינו להשיגם על אמתתם ולקיים כמתקנתם, כאשר צוית אתה ממש, בלי שום שגגה. ואני יודע בעצמי שגם אני עדין נקרא נער לענין זה, והריני מוכן ומזומן לקבל עלי כל הדברים המועילים להשיגה ולקיים זה לעשותם כראוי. והנה הדבר הגדול המועיל לענין זה הוא שלמות הלב כראוי. תחלה, שיעזב האדם כל מחשבות והרהורים רעים, וגם כל יעזוב כל מחשבות עניני העולם הזה, כי הכל מהם מעשה תעתועים, ומתעיים האדם מדרך חיים. ויהיה לבו פנוי תמיד לחשב ביראת הבורא ולעין בדברי תורה כדי לידע כל דבר על אמתתו, כי זה כל האדם ועקר ביאתו לעולם, כדי שיטרח להבין דברי תורה על אמתתם ולחדש דבר מתוך דבר, וכמו שכתבו רבותינו ז"ל (ברכות ה. ח) אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ד' אמות של הלכה:

(אלף בינה, תהלים קיט אות ב)

כל אחד מישראל נשאל האם מקבל התורה

ה' יתן אמר המבשרות צבא רב (תהלים סח יב). אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מכילתא דרשב"י שמות כ טו), כי כשהקדוש ברוך הוא מוציא את הקול היו ישראל רואים עין

מעלת תפילת מנחה בערב שבועות

והקטיר הכהן את אזכרתה מגרשה ומשמנה על כל לבנתה אשה לה' (ויקרא ב טז). זה רומז גם כן כמו שאמרנו למעלה (פסוק ב) דהתפלה עולה על ידי המלאך, דכשרואה המלאך האדם המתפלל רצוי ותפלתו רצויה, אז קושר התפלה כתר ועטרה בראש צדיק חי העולמים:

והנה התפלה הזאת של מנחת ערב שבועות, אף על גב דהאדם המתפלל ראוי ותפלתו כראוי, צריכה עוד תנאי אחר, שלא בטל האדם הנה שום לילה מחשבון העמר [וכו']. וזה שאמר והקטיר הכהן הוא המלאך כאמור, את אזכרתה גימטריא 'זו כתר', הכתר שקושר מהתפלה כאמור. מגרשה, 'גרש' הוא ראשי תבות גדלות ראשון שני כאמור, דהינו ששמר האדם הנה בימי העמר שלא בטל שום לילה: (מחשוף הלבן פרשת ויקרא)

קודם קבלת התורה היו צריכים להוסיף כל יום קדושה יתירה

במה יזכה נער את ארחו, לשמר כדברך. בכל לבי דרשתיך אל תשגני ממצותיך (תהלים קיט ט-י). עכשו בא לומר, דהנה למוד התורה וקיום המצוות צריכים יראת שמים וטהרה ונקיות, שהם דבר רוחני וקדוש, ולא שיך שיחולו על גוף נגוף מלא אספסוף. וכמו שמצינו בקבלת התורה כמה אזהרות הזהיר הקדוש ברוך הוא למשה רבנו עליו השלום שיזהיר את ישראל שיקדשו את עצמם כראוי כדי שיהיו ראויים שתחול עליהם התורה, כמו שכתוב (שמות יט י) 'לך אל העם וקדשתם היום ומחר' וכו':

ע"י ריבוי ותוספת הקדושה זוכים לתורה

והנה ראוי להעיר, למה היה הצווי בלשון הזה שהצריך לפרט לו כל יום בפני עצמו באמרו (שם פסוקים י-יא) 'וקדשתם היום ומחר, והיו נכנים ליום השלישי', היה לו לומר 'וקדשתם שלשת ימים'. אלא הכונה לומר, שכל יום צריך להוסיף קדושה יותר מיום שעבר, ולפיכך אמר להם 'וקדשתם היום, ועוד ומחר', צריכים להוסיף קדושה יותר מיום ראשון, ועוד בה שלישיה' והיו נכנים בקדושה יתרה ליום השלישי. וכל זה כדי שיהיו ראויים שתחול התורה עליהם, דלא שיך שיהיה דבר קדוש על דבר שאינו קדוש. וכמו שאמר הכתוב (ויקרא יט ב) 'קדשים תהיו כי קדוש אני, הכונה, כיון שאני קדוש, לא שיך קדשתי עליכם אם לא תהיו קדושים (תנחומא קדושים ב-ה). וכמו

עצות וסגולות:

עייני קבלת התורה

ע"י אחדותם קבלו את התורה בהר סיני

אפשר לומר, דרבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין קו). דרשו על פסוק (לעיל יז ח) 'ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים', שרפו ידיהם מן התורה, לפיכך נתגרה בהם עמלק. ועכשו שנתקדשו להר סיני ורצו לקבל התורה, הסירו רפיון ידים וקבלו עליהם לקבל התורה ולשמרה בזריות, ונתקדשו ונתהירו ונעשו אהובים זה לזה בלב אחד כאיש אחד. ומצד קדשתם וטהרתם ואחדותם זכה משה שעלה אל האלהים, דזכות ישראל היא שהשלימה למשה מעלתו.

וזהו שאמר ויסעו מרפידים, דהינו, נסעו מרפיון ידים שהיה בהם בתחלה, עכשו הסירו רפיון ידים וכאו למדבר סיני בזריות, לקבל התורה בזריות ולשמרה בזריות. ויחן שם ישראל, נעשו בלב אחד כאיש אחד, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (מכילתא מס' דבחדש א).

(פיתוחי חותם פרשת יתרו, ד"ה ויסעו מרפידים)

היודי בלשון רבים משום ערבות ישראל

במה שידוע דהודוי נקח בלשון רבים, 'אשמנו, בגדנו', משום דכל ישראל ערבים זה לזה, ואם אין בכל אחד ואחד אותו עון שהוא מתודה עליו, יש בחברו, ומשום ערבות נתפש עליו וחשוב כאילו היה בו בעצמו.

(אלף בינה, אות אל"ג ג)

השונא לחבירו חושב שאין בכך עוול

אם שונא לחברו אומר מה בכך, הרי אני עושה לו שום רעה ושום נזק, וגם אשמר פי שלא לדבר בו שום דפי. והוא לא התבונן מה אמרה התורה (דברים יט יא), 'כי יהיה איש שנא לרעהו וארב לו וקם עליו, עבר על לא תשנא' (ויקרא יט יז) סופו לעבר על שפיכות דמים (רש"י שם). ועוד, בטל מצות עשה גדולה הנקראת 'כללה של תורה', כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ירושלמי נדרים ט ד), 'ואהבת לרעך כמוך' (שם פסוק יח) זה כלל גדול בתורה.

(אלף בינה, אות ה"א א)

אותיות התורה הם נשגבות וקדושות

מי שעוסק בתורה או מחזיק בידו לומדיה, גורם שישאל יהיו מתדבקים בספירות כראוי, ועל ידי זה יורד שפע מכל הספירות על הלומדים ועל המחזיקים. (נגי המלך, תיקון התשובה אות ז)

תומכי התורה ישבו לעתיד בצל הלומדים

דרשו רבותינו זכרונם לברכה (פסחים נג. ויק"ר כה ב) דעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות צל וחסה למחזיקים בידו לומדי תורה אצל בעלי תורה, שנאמר (קהלת ז יב) 'כי בצל החכמה בצל הכסף', ופרשו המפרשים זכרונם לברכה (ילקוט ראובני פ' ראה, מעיל צדקה סי' אלף תש"ה אלף תקס"ב), (דארות) [דבארות] עולם גם המחזיקים ילמדו תורה, שלא יתבישו בין חכמים שיהיו הם קוראים ושונים ואלו דוממים, לפיכך גם הם יודעים תורה. (פיתוחי חותם פרשת ויקהל, ד"ה ויאמר משה)

כי אם לכבודו דוקא, ולמוד התורה וקיום המצוות שבכולם הזה הם להנאתו יתברך, ורצה דוד המלך עליו השלום להיות עבד תמיד משמש לקונו יומם ולילה בצער לכבוד קונו, מללכת אל מקום מנוחה ושלום לכבוד עצמו, וכיוצא בזה אמר גם כן (תהלים פד יא) 'כי טוב (לי) יום בתצריך מאלף, דהינו טוב לי יום בתצריך בעולם הזה שאני משמש ומשרתך כעבד המשמש את רבו, מאלף עולמות והנאות וכסופין שאתה נותן לי באותו עולם, דכונתי ורצוני בדבר שהוא לרצונך ולא לרצוני:

(מעגלי צדק אות ט"ח)

עד מתן תורה לא היה קיום לעולם

ארץ רעשה אף שמים וגו' (תהלים סח ט). אמרו רבותינו זכרונם לברכה (שיהש"ר א נא) כי כל זמן שלא קבלו ישראל התורה, היה העולם מתמוטט ומתנועע ולא היה קיום לשמים ולא ארץ, וכך אמרו השמים והארץ, לא בראת אותנו אלא בשביל התורה, כמו שכתוב (ירמיה לג כה) 'אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי'. וכמו שכתוב (תהלים עו ט) 'ארץ יראת ושקטה, אם יראת למה שקטה, ואם שקטה למה יראת, אלא קדם שנתנה התורה יראת, עד שנתנה תורה שקטה (שבת פח). ולא שקטה עד שנתנה על הר סיני שהוא ענו, ועל ידי ישראל שאין אלהותו יתברך אלא על ידי ישראל. זה שאמר הכתוב ארץ רעשה אף שמים נטפו מפני אלהים, בעת נתינת התורה, כשאמר להם הקדוש ברוך הוא אני נוטנה על הר סיני ועל ידי ישראל, מיד נתקרה דעתה. והוה סיני מפני אלהים, גם הר סיני נרתע, עד שאמר לו לישראל:

(דורש טוב, דרוש ב' למתן תורה)

הודך על השמים, וערעורם היה כי אם על סודות התורה (ליקוטי תורה האוינו), אבל הפשט יודעים הם דלא שיך בהם הטענה, כי הסוד אינו ראוי כי אם להם משום שהם קדושים דאין יצר הרע שולט בהם, וכל מה שטענו לא הועילו, ולא נתן הקדוש ברוך הוא התורה בסודותיה כי אם לישראל, ובהו הראה שהם חביבים לו יותר מן המלאכים:

(בגדי השרד)

התורה טובה אף יותר מהנאות העוה"ב

טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף (תהלים קיט עב). 'יש לדקדק בזה מה ענין זהב וכסף שהם גשמיים דבר הפלה ואבד, אצל התורה שהיא רוחנית קדשתו יתברך ממש ושמותיו, דכל התורה שמותיו של הקדוש ברוך הוא (וזהו ח"ב קכד), ומה ענין ערכה אצל זהב וכסף, ומה שבח זה משבח עצמו דוד המלך עליו השלום בזה, דכל העוסק בתורה לשמה פשוט הוא דהתורה טוב לו מזהב וכסף ואבנים טובים ומרגליות, ואפשר לומר דלא על כסף וזהב הגשמי דבר, רק על הנאות וכסופים של אותו עולם שמעריכים אותו בערך דמיון בעלמא זהב וכסף הגשמיים, כמו שאמרו בזה הקדוש (ח"ג כח): על פסוק (בראשית כג טז) 'ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר', ודריש ליה על ארבע מאות עלמין דכסופין:

דוד המע"ה עבד את ה' שלא ע"מ לקבל

פרט

ועל זה מדבר דוד המלך עליו השלום, דאלפי זהב וכסף שאמר כאן הם הנאות וכסופים דעולם הבא, ואומר דוד המלך עליו השלום דאינו רוצה בהנאות וכסופין דעולם הבא, שאותם הנאות אינם

בעין, כמו האדם הלוקח כלי מיד ליד, והיה בדבור ממש לקח, מה שלא היה בשום דבור מעולם. והיה הדבור הולך לישראל ואומר לו אני הדבור פלוני, תקבלני אם לא, אומר לו הן, כמה וכמה אותיות יש בי, ורמזים ודרשים וסודות ופשטים יש בי, תקבלני אם לא, אומר לו הן, עד שכל הדברות היו מחזירים אחר ישראל כלם, וקבלו ואמרו (שמות כד ז) 'נעשה ונשמע':

וזה ה' יתן אמר, והיה צריך לומר 'אדני אומר', אלא זה הקול היה בו ממש, והיה נתן ביד ורואים אותו ישראל, שנאמר (שם כ טו) 'וכל העם ראים את הקולות'. ועוד, הדבור היה הולך לכל ישראל, ואומר אני הדבור פלוני תקבלני אם לא, אומר לו הן, והוה המבשרות הדבור לישראל, והוה צבא רב:

(דורש טוב, דרוש ב' למתן תורה)

במתן תורה פרסם הקב"ה חביבותם של ישראל

אי נמי יש לומר על פי מה שכתבנו בסמוך, דבאכילת הפן נשתונו עם המלאכים ובשביית השבת השנונו לכבודו יתברך, והנה הקדוש ברוך הוא יתברך שמו מרב אהבתו את עמו ישראל רצה לפרסם בעליונים ובתחתונים דישאל חביבים לו יותר מן המלאכים, ובתורה רצה הקדוש ברוך הוא לפרסם הדבר הזה, דאין להקדוש ברוך הוא חביב יותר מן התורה, דכה ברא כל העולמות, דכל התורה כלה שמותיו של הקדוש ברוך הוא, משום דכלה סודות נפלאים:

וכשרצה הקדוש ברוך הוא לתן התורה, באו המלאכים וערצרו כדי לקבלה הם (שבת פח), כמו שנאמר (תהלים סח יג) 'מלאכי' [מלכין] צבאות ידון ידון, וכמו שנאמר (שם ח ב) 'אשר תנה

ישועות יעקב
דקה מתורתו של האביר יעקב
לשמיעת השיעורים 02-803-9999

הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א: ולהפליא, שאנו רואים בספר התהילים שחלק ההודאות גדול יותר מחלק הבקשות, ונמצא שלמרות כל צרותיו האריך דוד המלך ע"ה בשירות ובתשבחות יותר מתפילות ותחנונים. ואף נקודה זו היא לנו לציון דרך שבכל מצב שנמצא האדם באשר הוא, וגם כאשר עוברות עליו צרות ומצוקות שונות ומשונות, עליו להודות יותר מאשר לבקש!

לעולם לו ולבניו".

תלואותיו של דוד לא הסתיימו במשיחתו למלך על ידי שמואל, כי כל ימיו היו מלאים ורצופים ביסורי גוף ונפש ובצער וקושי ורדיפות מבית ומבחוץ, וכאשר קרא על עצמו: 'בְּאֵרֶח זֶה אֶהְלֵךְ; טָמְנָה פֶּחַ לִי' (תהלים קמב ד). חותנו, שאול המלך דן אותו כמורד במלכות ורדף אחריו בכל הארץ עד שלא נותרה לו ברירה אחרת והוכרח לעזוב את ארץ ישראל. אשתו, מיכל בת שאול לגלגה עליו בעת שרקד וכרכר לכבוד ארון ברית ה' שהעלה לביתו בעיר דוד, ולא הניחה לו להיכנס לביתו עד שקיפחה והשפילה את כבודו. בניו אף הם מיררו את חייו והשביעוהו במרורים, החל מבנו אמנון ומבתו תמר, ואבשלום בנו אשר מרד בו וביקש להורגו, ובסוף ימיו מרד בו בנו אדוניהו וישב על כסאו בעודו בחיים.

ולא די בזאת, אף גדולי התורה בדור ההוא, הצטרפו למחנה הרודפים והמתנגדים לדוד המלך, כמו אביתר הכהן, ויואב שר הצבא שהמליכו את אדוניהו. ואילו שמעי בן גרה, ראש הסנהדרין (רש"י שמואל ב' טז, י), פגש את דוד בברחו מפני אבשלום בנו ורגליו יחות ולמרבה הצער קילל שמעי את

דוד קללה נמרצת. וכן דואג האדומי, שהכתוב מכנה אותו 'אֶבְיָר הָרְעִים' (שמואל א' כא, ח) ודרשו חז"ל: אין אביר אלא 'אב בית דין', והיה נעצר תמיד לעסוק בתורה לפני ה', ושמואב עליו (סנהדרין קו, ב) שהיה סופר את אותיות התורה, והשי"ת בכה עליו: 'אֵיזָה שִׁקְלָ אֵיזָה סִפְרָ' (ישעיהו לג, יח) - הלשין על דוד לפני שאול וגילה לו את מקום מסתורו. וכמו כן, יונדב בן שמעה אחי דוד, אשר היה 'אִישׁ חָכֵם מְאֹד' (שמואל ב' יג, ג), הוא אשר יעץ לאמנון בן דוד לעשות את מעשהו הנלוז.

ובעת המרד של אבשלום בנו היו כל כלל ישראל לנגדו, ואז בא מגיד לדוד ואמר לו 'הֲיֵה לֵב אִישׁ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי אֲבִשְׁלוֹם' (שמואל ב' טו, יג). לא רק שבנו עצמו ובשרו מרד בו אלא שכלל ישראל גם כן מצטרפים לנגדו, ומובא רש"י (תהילים קטז, יא) על הפסוק 'אֲנִי אֶמְרָתִי בְּחַפְזִי כָל הָאָדָם פֹּזֵב' שדוד המלך אמר מזמור זה בעת שברח מירושלים מאבשלום בנו - געוואלד! כל ימי הייתי שומר על ישראל ומסייע להם וכל מה שעשיתי היה למען ישראל, וכולם רדפו אחריי ובגדו בי.

ובוא וראה כיצד ביטא דוד המלך את מצבו, וקרא על עצמו: 'מִי לִי בְּשִׁמְיָם וְעִמָּךְ לֹא חִפְצָתִי בְּאֶרֶץ' (תהלים עג, כה). ולפי פשוטו הדברים תמוהים והכתוב אומר דרשני, ורבים נלאו לפענח הפסוק ולפרשו. ומצינו ברבינו בחיי על התורה (דברים לב, יא) שדוד המלך אמר בזה לפני הקב"ה: אין לי בשמים שום מזל או מלאך שימליץ עליי זכות, כי כולם לנגדי! ורק אתה השי"ת עומד לצדי, וכאשר אתה עמדי שוב לא אחפוץ ואזדקק

לא מצינו בכל התנ"ך אדם שעברו עליו הרפתקאות ונסינות קשים ומרורים כל כך כדוד המלך... תלואותיו של דוד לא הסתיימו במשיחתו למלך על ידי שמואל, כי כל ימיו היו מלאים ורצופים ביסורי גוף ונפש ובצער וקושי ורדיפות מבית ומבחוץ, וכאשר קרא על עצמו: 'בְּאֵרֶח זֶה אֶהְלֵךְ; טָמְנָה פֶּחַ לִי'... אֲמֹנָם בְּכָל צוּקִי מַעֲבִירוּ הִיא תְּמִיד בּוֹרַח אֶל הַשִּׁי"ת, וְלֹא הִסְתַּפֵּק בְּקִרְיָתוֹ אֶל ה' וּבְתַפִּילָתוֹ לְהִיוֹשֵׁעַ מִמַּשְׁטָנָיו וְרוֹדְפָיו, אֲלֵא וּתְשַׁבַּחַת כְּלָפִי מַעֲלָה, וּבְזֵה גּוֹפֵא הִיוּ נִתְמַתְקִים דִּינָיו...

ובהם מרן הבעש"ט ורבינו הנמ"ח ז"ע, התפארו בהתייחסותם לגזע הקודש של דוד המלך ע"ה.

וכידוע שהגאולה השלימה תבוא על ידי דוד המלך משיח ה', כי ממלכתו היא עד עולם, כמו שנאמר (דברי הימים ב' יג, ד): 'הֲלֹא לָכֵם לְדַעַת כִּי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נָתַן מִמְּלֶכָה לְדָוִד עַל יִשְׂרָאֵל

יריעה מיוחדת לדמותו של דוד המלך -
ההלכה המאלף לכל אחד ואחד

לא מצינו בכל התנ"ך אדם שעברו עליו הרפתקאות ונסינות קשים ומרורים כל כך כדוד המלך. מלכתחילה אמור היה להיות 'נפל' שאינו בר קיימא כלל, וכל עצם קיומו היה רק בזכות אדם הראשון שחיסר שבעים שנה משנות חייו והעניקם לדוד (במדבר רבה יד, יב).

עצם כשרותו להיות חלק מכלל ישראל היתה רפויה ועומדת, מחמת היותו נכד לרות שבאה מבני מואב האסורים לבוא בקהל, [כי ההלכה 'מואבי ולא מואבית' לא נתחזקה אלא לאחר שפקק בזה דואג האדומי, בשעה שדוד כבר נתגדל ונמשח למלך על ישראל (עי' יבמות עו, א)].

עוד בעודו ברחם אמו התקוממו עליו אביו ואחיו וחסבוהו לממזר, כמסופר במדרש (ילקוט המכירי תהלים קיח, כח), ובכל שנות נעוריו השתעבדו בו בני משפחתו והתנהגו עמו כבן השפחה, והיו משלחים איתו לרעות את הצאן, ולא הושיבו אותו לצידם בכל המסיבות המשפחתיות. הנוכל לתאר את הצער ועגמת הנפש אשר היו מנת חלקו של דוד בכל ימי שנות נעוריו.

ועד כדי כך הגיעו פני הדברים שכאשר הגיע שמואל הנביא לבית לחם וציוה לישי לאסוף את בניו, כי הקב"ה בחר באחד מהם למלוך על ישראל, הביא אליו ישי את כל בניו, אך דוד לא הביא! ושמואל עצמו חשב תחילה שאליאב בנו בכורו של ישי הוא המלך המשיח, ונאמר לו אז בנבואה (שמואל א' טז): אֵל תִּבְטַ אֵל מִרְאֵהוּ וְאֵל גְּבִיָּהּ קוֹמְתוֹ וְגו', כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיִם וְה' יִרְאֶה לְלֵבָב, ופירשו חז"ל (פסיקתא זוטרתא דברים א יז), ששמואל נקרא 'רואה', אך בדבר הזה אמר לו הקב"ה שאינו רואה!

שמואל ניסה למשוח את שבעת בני ישי, אך הקב"ה לא בחר בהם, ויתפלא שמואל וישאל את ישי: האם יש לך עוד בן? ורק בשעה זו הביא את בנו דוד הקטן, והכתוב מתאר אותו: 'וְהוּא אֶדְמוֹנִי עִם יָפֵה עֵינָיִם וְטוֹב רֵאִי', ומובא ששמואל חשש לתת לדוד את המלוכה מצד טבע האדמוניות שבו, שרומז להתגברות הדינים, אך תיכף נמלך למשחו אותו בהיותו 'יפה עיניים וטוב רואי', שיועד לראות נכוחה כי הכל מאת השי"ת ואין עוד מלבדו, ובזכות זאת ימתיק דוד את כל הדינים המקיפים אותו. ואכן, להרדת כולם בחר דוד להעלות לגדולה ולמלוך על ישראל, ואז נתגלה שכל החשדות שחשדו בו היו לשוא.

ובאותה עת הודה ישי וקרא את הפסוק: "אֶבְיָן מִאֲסוֹ הַבּוֹנִים הֵיְתָה לְרֵאשׁ פְּנֵהָ" (תהלים קיח כב), ואף אחי דוד אמרו: "מֵאֵת ה' הֵיְתָה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינָינוּ" (שם כג). ומאז ולדורות, הייחוס הכי חשוב הוא זרע דוד, ורבים מגדולי ישראל,

אוצרות הפרשה

הלוא דוד המלך חי חיי אמונה תמיד, ובכל מה שעבר עליו האמין תמיד באמונה חושית שהכל מעם השי"ת, וככל שרדפוהו הבין שעליו לברוח אל השי"ת, נמצא שדוד מרמז לאמונה בהשגחה פרטית, ולזה אמר הוזה"ק שאילו היו כל בני ישראל חיים חיי אמונה כדוד המלך לא היו גולים. ולהפליא, שאנו רואים בספר התהילים שחלק ההודאות גדול יותר מחלק הבקשות, ונמצא שלמרות כל צרותיו האריך דוד המלך ע"ה בשירות ובתשבחות יותר מתפילות ותחנונים. ואף נקודה זו היא לנו לציון דרך שבכל מצב שנמצא האדם באשר הוא, וגם כאשר עוברות עליו צרות ומצוקות שונות ומשונות, עליו להודות יותר מאשר לבקש!

וזה הייתה מידתו של דוד המלך כל ימיו, לשמח את השכינה בשירה ניגון וזמרה, "הִלְלוּהוּ בְּכִנּוֹר וּבְכֹנֹר, הִלְלוּהוּ בְּתֹף וּמְחֹל הִלְלוּהוּ בְּמִנְיִם וְעוּגָב" (תהילים פרק קנ), ובכח זה גופא המתיק בזה את כל גבורותיו לטובה, כי על ידי השמחה והנגינה ממתיקים את הדינים.

(הגה"צ רבי יעקב מאיר שכתר שליט"א - גל' קרני אור)

את שנותיו מאדם הראשון, כאמור, וכמו שאדם הראשון היה כלול מכל נשמות ישראל (שמות רבה מ, ג) כמו כן דוד המלך היה כלול מכל נשמות ישראל, ועל כן עבר דוד המלך בכללות את כל המעברים שעוברים על האדם בפרטיות, אשר כל אלו המעברים באים על האדם מחמת אכילת עץ הדעת טוב ורע, שנתערבו אז חלקי הקדושה בחלקי הטומאה וגם חלקי הטומאה בהקדושה, ומזה נמשך כל מה שעובר על כל אדם בימי חייו. ובכל מהפכה מן התהפוכות המתהפכות על כל אדם בכל מקום ובכל זמן עליו ללמוד מדוד המלך לרוץ ולברוח אל השי"ת, וזה עיקר הנסיון שמנסין תמיד את האדם, שיזכור מי מסובב עליו את כל הסיבות, ותכלית הכל שישבו אל המסובב ויתדבק בו בכל עת ובכל מקום.

וכן פירש מרן הבעש"ט הק' את דברי הוזהר הק' (ח"ב דף קעה, ב) 'לא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בקודשא בריך הוא, ובמלכותא דבית דוד, דכתיב (שמואל ב' כ, א) אין לנו חלק בדוד, ולא נחלה בנן ישי, איש לאהליו ישראל, וכו'. ע"כ. וביאר הבעש"ט ז"ע (מובא בבעש"ט עה"ת פ' לך לך אות לא),

שענין 'דוד המלך' מרמז על השגחה פרטית, כי

לאף אחד בארץ!

כי אכן דוד המלך בכל צוקי מעבריו היה תמיד בורח אל השי"ת, וכמו שאמר (תהלים קטז ג-ד): אֶפְסוּנִי חֲבִלֵי מוֹת, וּמִצְרֵי שְׂאוֹל מִצְאוּנִי, צָרָה וַיְגוֹן אֶמְצָא, וּבְשֵׁם ה' אֶקְרָא, אָנָּה ה' מַלְטָה נַפְשִׁי!

ולא הסתפק בקריאתו אל ה' ובתפילתו להיושע ממשיטניו ורודפיו, אלא אף היה בד בבד מרבה בהילולים ותשבחות כלפי מעלה, ובזה גופא היו נתמתקים דיניו, ועל זה אמר דוד (תהלים יח, ד): "מִהֲלֵל אֶקְרָא ה', וּמִן אֲבִי אֲנֹשֶׁע" ופירש רש"י שם: בהלולים אקרא ואתפלל לפניו תמיד, כלומר, אף לפני התשועה אני מהללו לפי שבטוח אני שאיושע מאויבי. ומובא בזה"ק (ח"ב קז, א) שְׂבָעַת שֵׁשֶׁב דוד המלך על הארץ במצב שפל והתחנן להשי"ת לישועה, התבונן בעצמו, וכי רק לבקש ולהתחנן מהשי"ת אני צריך? הלוא עלי גם להודות לו ולשבחו! ומיד החל לומר שירות ותשבחות בעודו בצער ובצרות, ועל שם כך נקרא דוד 'בדיחא דמלכא'.

ולא בכדי מאריכים פסוקי התנ"ך לפרט בפרוטרוט, ובאריכות שאין לה אח ורע, את מצוקותיו של דוד, כי הלוא דוד המלך קיבל

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

מתחילים את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישראל למייל האישי

המשגיח הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א: אצל אבא [הגה"צ רבי אריה פינקל ר"י מיר בברכפלד] זצ"ל הריתחא דאורייתא הייתה נוראה, כמה כָּאָב לו קְרוּמְקייט, היו לו ויכוחים עזים עם התלמידים, בילדותי קצת התביישתי בוויכוחים של אבא שהיה מתווכח ברחובה של עיר בצעקות. ואכן הוויכוחים היו מסתיימים בכזו אהבה גדולה...

לענות, איך הב נישט ואס צו אנפערן. זה השילוב הנכון והראוי בלימוד התורה, מצד אחד ממיית עצמו עליה, זה החיים שלי להילחם בשביל התורה, ומצד שני משים עצמו כמדבר.

התורה אינה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל מידות טובות

ולהבדיל אלף אלפי הבדלות בלימודי חול אין קשר בין המידות של האדם להצלחתו בלימודיו, אבל בלימוד התורה"ק מידות טובות הם תנאי להצלחה, ישבתי פעם באסיפה עם אנשים וישב שם רופא חרדי ירא"ש גדול, ושאלתי אותו אם בודקים בלימודי רפואה אם יש מידות טובות, הוא צחק ואמר לי אין קשר למידות, אולי מי שהוא יותר בעל גאווה יצליח יותר, ולמרות שבלי מידות טובות הרופא לא יכול להתייחס לאנשים, אבל יחס זה לא מידות טובות.

וכדברי רבנו יונה באבות (פ"ג מ"ז) על המשנה ראב"ע אומר אם אין דרך ארץ אין תורה, שצריך תחילה לתקן את עצמו במידות, ובוזה תשכון התורה עליו, שאינה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל מידות טובות. התורה לא

רוצה לשכון בו, יושב אדם עם מידות רעות, לא עובד על עצמו ואני לא מדבר על אחד שיש לו ניסיונות, אלא אחד שלא אכפת לו מעצמו, הוא רוצה להיות למדן לשם ותפארת בלי שום רצון לתקן את המידות, התורה לא רוצה לשכון באחד כזה, כל גדולי הדור באותה מידה של עלייה בתורה הייתה להם עליה ביראה ובמידות.

שלמות המידות הוא רק ע"י עסק התורה

ואני רוצה לציין נקודה חשובה, יש אנשים טובים שיש להם מידות טובות והם לא לומדים תורה, הקב"ה טבע טבעיים שונים אצל בני אדם, ויש כאלו שיש להם טבע של טוב לב ומידות טובות, אבל לא שייך להגיע לשלמות במידות טובות ללא לימוד התורה, שלמות שייכת רק ע"י התורה, ראב"ע אומר אם אין תורה אין ד"א, אם אין ד"א אין תורה, ומבאר רבנו יונה, דרך ארץ זה מידות טובות, אם אין תורה אין שלמות במידות. ההבדל בין אדם שמטבעו הוא בעל מידות טובות, ובין אחד שמשקיע כוחות בתורה ובתיקון המידות וזוכה לשלמות במידות טובות, מתגלה ברגע של ניסיון, בשעת ניסיון אם אין שלמות במידות טובות לא יועיל לאדם מה שמטבעו הוא בעל מידות טובות.

(הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א - משגיח ישיבת מיר - להשיב נפש)

ישבתי פעם באסיפה עם אנשים וישב שם רופא חרדי ירא שמים גדול, ושאלתי אותו אם בודקים בלימודי רפואה אם יש מידות טובות, הוא צחק ואמר לי אין קשר למידות, אולי מי שהוא יותר בעל גאווה יצליח יותר, ולמרות שבלי מידות טובות הרופא לא יכול להתייחס לאנשים, אבל יחס זה לא מידות טובות.

ההתייחסות לשני, תתייחס לשני, הגאווותן לא נותן שיגידו סברה אחרת ממה שהוא אמר, יש כאלו חריפים שקשה להם לשמוע את השני אבל צריך לעבוד על זה לשמוע את השני, אח"כ אתה יכול להתווכח, אבל דבר ראשון תשמע מה יש לחברותא לומר בסוגיא.

ומעבר לזה, צריך להיות מודה על האמת, וגם זה לא כ"כ קשה היום לומר אתה צודק, במילי דעלמא פחות נעים לומר אתה צודק, צריך שיהיה מצב שלא נעים לומר משהו לא נכון בלימוד, איזה סברה עקומה או ראייה לא מתאימה, ומצד שני להודות על האמת אם קרה ואמר סברה לא לעניין לומר טעיתי.

כך ראינו אצל מרן ראש הישיבה רבי נחום פרצוביץ זצ"ל, מי שאמר סברה לא ממין העניין זה היה פחד ואימה, אבל אם אמר סברה טובה הוא היה מודה על האמת, והיה אומר, אין לי מה

תורה ומידות טובות

הזכרנו זה מכבר שמרן הגאון רבי ישראל מסלנט כותב במכתב שלימוד התורה צריך להיות ג'פטיג', שורש המילה ג'פטיג הוא ג'פט, ובתרגום מיידיש הוא - ארס נחש, לומר על אדם שהוא ארסי זה ביטוי ממש צורם, זה חיסרון גדול, ואומר רבי ישראל שצורת הלימוד צריכה להיות ארסית, ומה הייתה כוונתו.

ולכאורה הם אלו דברי חז"ל שנעשים אויבים זה לזה, בפשטות להיות ארסי ואויב לחברותא זה לא נובע ממיית הענווה, ואכן מי שאין לו מסורת מרבתינו כיצד צריך לנהוג בדרך לימודו ומחמת הענווה הוא יותר על דעתו בסוגיא ותמיד יותר לחברותא ויקבל את דבריו, אבל אנחנו יודעים שלא כך הם הדברים, לימוד התורה צריך להיות שלכל אחד אכפת מדעתו וממה שהוא מבין בסוגיא, אין מקום למין צדקנות כזאת לוותר לחברותא ולקבל את דבריו, אם יש לי ראייה או סברה אני מתווכח עד שנעשים אויבים זה לזה, ואכן כבר מובטח לנו שאינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה לזה.

גדלנו על זה, חשנו את זה, אצל אבא [הגה"צ רבי אריה פינקל ר"י מיר בברכפלד] זצ"ל הריתחא דאורייתא הייתה נוראה, כמה כאב לו קְרוּמְקייט, היו לו ויכוחים עזים עם התלמידים, בילדותי קצת התביישתי בוויכוחים של אבא שהיה מתווכח ברחובה של עיר בצעקות. ואכן הוויכוחים היו מסתיימים בכזו אהבה גדולה, כל אחד היה מתעניין בשלום השני, נו מה נשמע איך אצלכם, בא תשתה משהו, היה מרגש לראות את האהבה בסופה, זה הבטחה זה דבר שמימי, וכי נעלה על הדעת שדבר זה קיים בוויכוח בעניינא דעלמא כגון וויכוח פוליטי, הימין מאשים את השמאל והשמאל מאשים את הימין בהריסת המדינה, צעקות שונות ומשונות, איך נגמר הוויכוח, במקרה הטוב זה לא נגמר במכות, וגם אם לא היה מכות איך זה נגמר, מתוך תיעוב לצד השני, מחוסר כוח להמשיך במריבה, ובריתחא דאורייתא יש לנו הבטחה של נעשים אוהבים זה לזה, הוויכוח תמיד נגמר באהבה ובידידות.

רק היום המצב הוא שאין כ"כ את האויב בהתחלה, אז יש גם חיסרון באהבה בסוף, ומה שלא נעשים אויבים זה לא ממידות טובות אלא לא אכפת ליה מה יהיה הפשט, ככה או אחרת, נישן טוב בלילה גם אם יהיה הפשט ככה וגם אם לא, זה לא מידות, זה חיסרון בהערכה ובאכפתיות לתורה.

החלק של מידות טובות בלימוד הוא

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א: אומר רבי צדוק הכהן: זהו ההתגלות מתן תורה שבועות, שנקרא חג שבועות בקרא על שם ספירת השבועות הקודמות שעל ידי ההעלם הקודם, והספירה שהוא החשק וההשתוקקות להגיע לאור הגלוי שזהו ספירת הימים, עד אותו יום שמשתוקק עליו ושמח כל רגע ורגע שמתקרב אליו...

בְּרֵאשׁוֹ, כי הכסיל אם אמנם אין לך אדם שאין לו שעה (אבות פ"ד מ"ג), ולפרקים ישעה אל עושהו וחשב עם קונוהו, והיה כי יחם לבבו יצא כברק חצו וחניתו, אולם אך אם יום או יומים יעמוד יצטנן מרתיחתו. אמנם החכם תמיד יתן עיניו בראשיתו להאיר לו ולהטיב אחריתו, על כן לעד עומדת צדקתו ויראתו. ה' יטע בלבבנו יראתו ואהבתו, ויאיר עינינו במאור תורתו, כן יהי רצון, אמן.

נקרא 'יום הַפְּפֹרִים', שבשורש יש תמיד התחדשות ולא יוכל להתיישן כלל זה היום

מהות חג השבועות הוא ענין ההתחדשות, ולכן בא לו שמו 'יום הבכורים', וכפי שהאיר עינינו הרה"ק הישפת אמת זיע"א (שבועות תרל"ט): לכן נקרא 'יום הַפְּפֹרִים', שבשורש יש תמיד התחדשות ולא יוכל להתיישן כלל זה היום.

ואלו דברי הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א בספרו 'מחשבות חרוץ' (אות י'): יום השבועות דתקריבו מנחה חדשה שבו היא ההתחדשות, דאין כל חדש תחת השמש, וכל דבר כשמתישן אין חשוב עוד שכבר הרגל בו, אבל דברי תורה צריכים להיות כל יום כחדשים וחביבים כל שעה כשעה ראשונה, דרק תחת השמש אין חדש אבל למעלה מהשמש שהוא התורה יש, דבכל רגע יוכל להשיג התחדשות מה שלא נודע ונתגלה עדיין בעולם כלל, וזהו על ידי ספירה הקודמת, כאשר שמתחדשת לבעלה, דגם כן אמרו ז"ל (נדה לא:): כדי שתהיה חביבה עליו, והוא דוגמת הלבנה שמתחדשת בכל חודש ועל כן נקרא חודש, דיש על ידי זה בכל פעם חודש החדש והתחדשות, שאין מתיישן על ידי שיש העלם בינתיים, והחידוש שאחר ההעלם הוא דבר חדש ולא מה שהיה מקודם, וכך אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל (גיטין מג.). הינו התחדשות, דברי תורה צריך להיות על ידי העלם ומכשול הקודם, על ידי זה בא אחר כך להתחדשות.

וזהו ההתגלות מתן תורה שבועות, שנקרא חג שבועות בקרא על שם ספירת השבועות הקודמות שעל ידי ההעלם הקודם, והספירה שהוא החשק וההשתוקקות להגיע לאור הגלוי שזהו ספירת הימים, עד אותו יום שמשתוקק עליו ושמח כל רגע ורגע שמתקרב אליו, ועל כן סופר הימים כדרך אדם המתגעגע על איזה דבר שנקבע לו זמן, דסופר הימים שיש עד אותו זמן מרב תשוקתו וגעגועיו להגיע לאותו דבר, ועל ידי אותו ההשתוקקות אחר כך כשנתמלא תשוקתו הוא מוצא בו טעם חדש הבא מרוב החביבות.

(הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א -

ספיר ויהלום

הנני כבר רבי' חדש - א' נייע ביאלא רבי', והתועלת הצומחת והיוצאת מכך היא כל כולה להנאתכם ולטובתכם (אגרות 'אהבת יעקב' ח"א, עמוד רלב בהגהה).

הבני עליה כל שעה ושעה כשעה הראשונה

כתב הרה"ק הי'שמח משה' זיע"א (בפתחת הספר): באמת אין לך אדם בישראל שאין לו שעה שחושק לעשות רצון קונו ונותן לב לשוב, והנה אין חסידות כחסידות בתחלתו, רק אחר עבר שעה נתקרה וחוזר לקדמותו. אבל הבני עליה כל שעה ושעה כשעה הראשונה, שבכל עת נדמה לו שעתה מתחיל לעבד להשי"ת ואין אצלו אמצע וסוף רק תמיד התחלה, ובכל פעם מתחיל לעבוד במדרגה יותר גבוה... וכן לוחות הברית שזה התחלת קבלת התורה, היה בחשקות גדול עד שהזירה התורה בכל יום יהיו בעיניך כחדשים... שכן דרך בני עליה שכל שעה ושעה אצלם כשעה ראשונה... דהינו דכתיב (קהלת ב, יד) 'הַחֶקֶם עֵינָיו

כששמע זאת הרה"ק זיע"א השיבם בחכמתו כהאי לישנא: ההפך הוא הנכון, דהנה בפסוקי פרשת קבלת התורה, נאמר (שמות יט א) 'בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינַי, ועל זה אמרו חז"ל (פסיקתא רבתי, פסקא יב), והובא בפירוש רש"י עה"ת שם בזה הלשון: לא היה צריך לכתוב אלא 'בַּיּוֹם הַהוּא', מהו 'בַּיּוֹם הַזֶּה', שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו. עכ"ל. ומינה ילפינו על גודל מעלת ההתחדשות, ושבלא התחדשות אי אפשר לבוא ללמוד התורה הקדושה, ולקיום מצוותיה כדבעי.

מהות חג השבועות הוא ענין ההתחדשות

סיפר הרה"ק האהבת יעקב' מביאלא זיע"א על אודות זקנו הרה"ק רבי יצחק יעקב בעל 'דברי בינה' מביאלא זיע"א, כאשר ידוע דרך הנהגתו של הרה"ק הדברי בינה זיע"א שהשתדל ביותר שלא לנהג באדמורו"ת אלא בבית מדרשו ובחצרו בלבד, אולם הנהגתו בנסיעותיו לטריסק היתה באופן קיצוני גם בדרך הנהגה זו הנ"ל, שכן מדי שנה, ועל פי רוב הפעמים קודם חג השבועות, היה נוסע שבתא חדא לטריסק, להסתופף בצל קודש הרה"ק המגיד מטריסק זיע"א, כמו הרבה מאד מצדיקי ארץ פולין שבדורו, ואז לא רק שלא נהג באדמורו"ת, אלא אף יתרה מכך, שהתנהג בהתבטלות מחלטת כאחד מהחסידים הרבים שבאו לחצר הקודש בטריסק. כשהתפרסמה הנהגתו זו בין המוני חסידי ביאלא, היה הדבר למורת רוחם, והחלו בהשתדליות שונות כדי למנוע מרבם את ה'נסיעה' לטריסק.

אולם הרה"ק הדברי בינה זיע"א הצליח בכל פעם להתגבר על המניעות והמכשולים שהוצבו בדרכו, והמשיך בנסיעה כרצונו. עד ששנה אחת הוצב בפניו איזה מכשול חזק, וכשראה שאינו יכול לו ולהיפטר הימנו, פנה ישירות למשמשו ולמקורביו ושאלם באופן ישיר ובגלוי לב: מדוע הנכם עושים ככל שביכולתכם למנוע ממני את ה'נסיעה' לטריסק? והם השיבוהו, שהנהגתו והתבטלותו המוחלטת להרה"ק המגיד זיע"א, פוגם את ה'רַבִּי־סֵטֶנְע' שלו עצמו.

כששמע זאת הרה"ק זיע"א השיבם בחכמתו כהאי לישנא: ההפך הוא הנכון, דהנה בפסוקי פרשת קבלת התורה, נאמר (שמות יט א) 'בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינַי, ועל זה אמרו חז"ל (פסיקתא רבתי, פסקא יב), והובא בפירוש רש"י עה"ת שם בזה הלשון: לא היה צריך לכתוב אלא 'בַּיּוֹם הַהוּא', מהו 'בַּיּוֹם הַזֶּה', שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו. עכ"ל. ומינה ילפינו על גודל מעלת ההתחדשות, ושבלא התחדשות אי אפשר לבוא ללמוד התורה הקדושה, ולקיום מצוותיה כדבעי.

ועתה דעו לכם, שכל דבר בהנהגתו של כל אחד מישראל צריך שיהא במדת ההתחדשות, ובכלל זה גם ה'רַבִּי־סֵטֶנְע' אינה יכולה להיות כראוי וכנכון בלא התחדשות, וזה אמנם אחד מהטעמים שעלי להמשיך בנסיעות לטריסק, שכן קדם יציאתי מביאלא הנני פושט מעלי את האדמורו"ת לגמרי, ובבואי לטריסק אני 'חסיד' ככל שאר החסידים שם, ותו לא מידי, ואז לאחר מכן בחזרתי לביאלא

השבוע במדור:

מחותן מתי יחדש את הבגד החדש, בשבועות, או למחרת בחופה | בענין משחת שיניים חלבית | האם בזמננו שהגבינה הצהובה נעשית על ידי חומרים מלאכותיים צריך להמתין שש שעות כמו בגבינה קשה שעברה עליה ו' חדשים?

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
רבה של שכונת רמת אלחנן בבני ברק

הרגל של עכשיו, אף דהוא ודאי.

שם שהאריך.
וכך הוא לשון הרמב"ם (פ"ח מהלכות לולב הט"ו) וז"ל: השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת הא-ל שצוה בהן, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו שנאמר 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב', וכל המגיס דעתו וחולק כבוד לעצמו ומתכבד בעיניו במקומות אלו חוטא ושוטה, ועל זה הזהיר שלמה ואמר 'אל תתהדר לפני מלך', וכל המשפיל עצמו ומקל גופו במקומות אלו הוא הגדול המכובד העובד מאהבה, וכן דוד מלך ישראל אמר 'ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני', ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה' שנאמר 'המלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה'.' [וזכיתי לראות בעיני את מרן החזון איש זצ"ל מפזז ומכרכר לפני חתן בן עליה, בן ראש ישיבה].

לפי זה ששמחת חתן נחשבת למצוה שבין אדם למקום, מובן למה יש להשאיר את הבגד החשוב עד יום החופה כי היא מצוה שבין אדם למקום, וברכתה המקדש עמו ישראל על ידי חופה וקדושין. ומצאנו בסידור יעב"ץ בתפילת ערבית לשבת, וז"ל: בשבת מתפללין שבע דוגמת חתן ביום חתונתו שמתברך שבע ברכות. וכתבו המפרשים כי לענין זה גם כן הוצרכו רבותינו ז"ל לתקן שלש נוסחי תפילות שונות זו מזו ולא מטבע אחד לכולן, כדרך שעשו בחול ויו"ט, מפני ששבת נקראת כלה, והקב"ה נקרא חתן, תקנו אתה קדשת ע"ש הקדושין שנותן החתן לכלה, אח"כ ישמח משה ע"ש שמחת החתן בכלה, אח"כ מוסף ע"ש תוספת כתובה שמוסיף, אי נמי ע"ש הקרבנות שמקריבין כעין סעודת חתונה, אחר זה אתה אחד, ע"ש שמתייחד החתן עם הכלה, עכ"ל. הוי לפנינו גדולת חתן וכלה שהשי"ת מדמה את אהבתו לישראל לדוגמת החתן והכלה. יעו"ש.

מחותן מתי יחדש את הבגד החדש, בשבועות, או למחרת בחופה

שאלה: ראובן מחתן את בנו מיד לאחר חג השבועות, והנה ראובן כבר קנה את כל הבגדים לצורך החתונה, ושואל מתי עדיף ללבוש את הבגדים החדשים, ברגל, או בחתונה?

תשובה: כתב הבאר היטב (אבהע"ז סימן סה סק"ב) כבוד לחתן וכלה, עדיף מכבוד הרגל, ונפקא מינה שאם יש לו איזה מלבוש חדש ללבוש בחופה, ופגע בו הרגל קודם החופה, לא ילבושו ברגל, אלא ינחמו עד יום החופה, וצ"ע למה חשיבותה גדולה כל כך, והיא יתירה מכבוד יום טוב, הרי החופה אינה אלא מצוה שבין אדם לחבירו?

ובפתחי תשובה (שם סק"ג) הקשה על הבאר היטב, מה דהביא הבאר היטב (או"ח סימן צ"ט ס"ק יא) בשם תשובת רדב"ז שתפוס שהשר נתן לו רשות יום אחד להתפלל עם הצבור במנין, איזה יום שירצה, יתפלל אותו יום תיכף, ולא יחמיץ המצוה להמתין על יום כיפור או פורים. וא"כ גם הכא יליבש מיד את הבגד ברגל ולא ימתין, ונשאר בצ"ע. והערך שי (אבהע"ז) תירץ על פי מה שכתב הרא"ש בכתובות (פ"א סימן ה) וז"ל: וה"ר מאיר הלוי ז"ל כתב דיום א' של שמחת חתן הוי דאורייתא, דכתיב (שיר ג) 'ביום חתונתו וביום שמחת לבו' אלמא דשמחת לבו ביום ראשון יש לו סמך מן התורה. וחייב שמחה ביום טוב הוא רק דרבנן, דמ"ש 'ושמחת בחגך' היינו בקרבנות חגיגה, ומבואר בשו"ע או"ח (סימן תקצה) דספק של תורה דוחה ודאי דרבנן, וא"כ הכא דשמחת וכבוד חתן בחופתו יום ראשון מן התורה, לכן אף דמשהה הבגד עד אז, וספק יחיה, אז דוחה שמחת

עוד נראה שהטעם שצריך ללבוש את הבגד בחופה ולא ברגל, על פי מה שכתב החות יאיר (סימן רה) ששאלו צורבא מרבנן חריף ובקי ומתמיד, היודע נגן בכמה מיני כלי זמר, אם הרשות בידו לנגן בכינור לפני חתן וכלה, או נימא דאסור לו לבנות עצמו מפני כבוד תורתו, ואף שחכם שמחל על כבודו כבודו מחול, אבל בזיונו לא הותר, ולכן אולי אסור לו להתבזות ולנגן לפני החתן וכלה? והשיב החות יאיר, נחלקו הרמב"ם והרא"ש אם מותר לחכם להתבזות כדי להשיב אבידה, ואפילו לדברי הרא"ש הסובר שאסור לחכם להתבזות כדי להשיב אבידה, יהיה מותר בחתן וכלה, והטעם דלא אסר הרא"ש אלא בדבר מצוה שהוא בין אדם לחברו... משא"כ במצות שבין אדם למקום ברוך הוא... אין בו משום ביזוי בכבוד זקנה, ותורה, וכל הנוהג קלות בעצמו לצורך גבוה ומצות ה', אף שאינה מצות עשה ממש, רק גמילות חסדים שילפינן מ"זהלכת בדרכיו", הרי זה משובה, ותבא עליו ברכה, עיין

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי אשר וייס שליט"א

בעל מנחת אשר

ראש בית המדרש 'דרכי תורה' ואב בית דין 'דרכי הוראה'

והש"ך לגבי מאכלות אסורות. הט"ז ביו"ד סימן צ"ח ס"ב כתב דמותר לטעום מאכ"א והוכיח כן מהא דמטעמת, וממה דמבואר ביו"ד סימן מ"ב ס"ג דמותר לטעום כבד קודם צלייתו אם יש בו מרה עיי"ש. אך הש"ך בסימן מ"ב סק"ד כתב דלא הקילו אלא בכבד משום דעפ"י רוב יש בו מרה וממילא אין איסור בטעימתו כיון שהוא מר.

ובשו"ת צמח צדק סימן צ"א כתב דבאיסור דרבנן אין איסור אלא באכילה גמורה ולא בטעימה דהוי כעין גזירה לגזירה, אבל באיסור דאורייתא גם הטעימה אסורה ודבריו מובאים בגליון מהרש"א ביו"ד סימן צ"ח עיי"ש. אמנם לדעת הנודע ביהודה תניינא יו"ד סימן נ"ב (והובא בפ"ת שם סק"א) לא התיר הצ"צ אלא בבורית שטעמו פגום, אך בפרי מגדים שם (סימן צ"ה מש"ז ס"ק ט"ו) נראה דס"ל דבכל איסור דרבנן הקיל עיי"ש.

וחידוש כתב שם הפמ"ג בסימן צ"ה ובסימן צ"ח לחלק בין טעימה בלשון שמותרת לטעימה בחיך שאסורה והבין כך את דברי הט"ז עיי"ש.

ומ"מ בני"ד דהמשחת שיניים פגום ואינו ראוי למאכל ומדובר באיסור דרבנן שהוא קל משאר איסורי דרבנן דאין כאן אלא חשש הרחקה באיסור בשר בחלב, וגם אין כאן שום כונת טעימה כלל וכל כונתו רק לנקות ולצחצח שיניו נראה פשוט דיש להקל בזה.

ושוב ראיתי בדעת קדושים (והביאו בדעת תורה יו"ד סימן פ"ט ס"א) שהתיר להדיח ולשפשף פיו בחלב לאחר אכילת בשר וכתב דאף שנהגו להחמיר במטעמת בשפשוף שאינו משום טעימה אלא מעין רפואה יש להקל, ושמחתי שכיונתי לדעתו הגדולה. ובאמת הדברים ק"ו דאם הדע"ק והדע"ת הקילו להדיח ולשפשף בחלב ממש על אף שהוא ראוי לשתייה ק"ו ב"ב של ק"ו דיש להקל במשחת שיניים שיש בה תערובת חלבית שאינה אלא תערובת ואינה ראויה לאכילה כלל.

לאכילת גבינה או שתייתה.

ולגבי המתנה לאחר השימוש במשחה הנ"ל עד אכילת בשר קילא טפי, דאין זה אלא מנהג בעלמא שלא הובא בשו"ע וברמ"א שם וגם המג"א בסימן תצ"ד סק"ו כתב דבקינוח והדחה סגי, וכ"ה במשנ"ב שם ס"ק ט"ז ולא הביאו כלל מנהג להמתין ורק בגבינה קשה הביא הרמ"א שי"א שצריך להמתין עיי"ש. וכל חומרא זו להמתין זמן מסויים בין גבינה לבשר מקורה במנחת יעקב כלל ע"ו סק"ה, ודי לן להמתין בין אכילת גבינה ושתיית חלב, אבל במשחת שיניים הנ"ל שאינה ראויה למאכל, וגם לא ידענו אם מורגש בו טעם חלב ושמא מרכיבי החלב אין בהם כדי נתינת טעם ובטלים ברוב. ונראה עוד פשוט דלא שייך אחשביה במשחת שיניים כיון שאינו עומד לאכילה ואין המשתמש בו מתכוין לשם הנאת אכילה כלל. כל זה פשוט וברור לענ"ד.

והנה בכל עיקר ענין טעימת מאכ"א ללא בליעה נחלקו הפוסקים דמחד גיסא מבואר בשו"ע או"ח סימן תקס"ז ס"א דמותר לטעום ולפלוט בתענית ציבור דלא אסרו מטעמת, ומאיך נחלקו הט"ז

בענין משחת שיניים חלבית

שאלה: במשחת שיניים חדשה שיש בה מרכיבים חלביים מה דינה לענין הרחקה בין השימוש בה לאכילת בשר.

תשובה: במה ששאל במשחת שיניים חדשה שיש בה מרכיבים חלביים מה דינה לענין הרחקה בין השימוש בה לאכילת בשר.

הנה לא פירש כבו' בשאלתו, אם כונתו האם צריך להמתין שש שעות בין אכילת בשר לצחצוח שיניים במשחה זו, או אם צריך להמתין כמחצית השעה בין הצחצוח לאכילת בשר, ואענה על שתי השאלות.

נראה דאין צריך להמתין שש שעות לאחר אכילת בשר לשימוש במשחה זו אלא מותר לצחצח שיניים במשחה זו מיד לאחר אכילת בשר. דהנה שני טעמים יש לכל עיקר דין המתנת שש שעות וכמבואר בבית יוסף ב"ט"ו ובש"ך ריש סימן פ"ט, משום שטעם הבשר נשאר בפה שש שעות אחר האכילה, ומשום בשר הנשאר בין השיניים. והפוסקים כתבו דיש בכל אחד משני הטעמים להקל ולהחמיר, דבדבר שאין לו טעם אותו אין חשש שבשר נשאר בין השיניים, ובדבר שאין בו טעם אותו אין הטעם נמשך אף ע"י לעיסה. והפוסקים כתבו שיש להחמיר כשני הטעמים, וכ"ז מבואר שם ברי"ס פ"ט.

אמנם נראה פשוט דאין איסור אלא לאכול גבינה עד שש שעות לאכילת הבשר וכלשון הטושו"ע. אבל משחת שיניים אין אוכלים אותה ואינה ראויה למאכל כלל וגם אין בולעים אותה וגרע משלא כדרך אכילה, ואף שיש בה טעם ערב אין זה אלא למגע הלשון והחך, אבל פשוט שאין בה טעם מאכל כלל, ומשו"כ נראה פשוט שאין זה בכלל התקנה להמתין שש שעות בין אכילת בשר

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

בט"ד
קו 'מחברים'
שע"י ממלכת התורה עוז והדר
02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי יצחק ישע'י וייס שליט"א
אב"ד נוה אחיעזר בני ברק

המתנה אחר גבינה צהובה שבזמנינו

שאלה: האם בזמננו שהגבינה הצהובה נעשית על ידי חומרים מלאכותיים צריך להמתין שש שעות כמו בגבינה קשה שעברה עליה ו' חדשים?

תשובה: בזמנינו נעשית הגבינה הצהובה בעזרת חומרים מלאכותיים, ונעשית בזמן מועט. וכתב בקיצור שו"ע בשר בחלב (פויפער, ביאורים, יא. דף קלח) בשם הגר"א קוטלר זצ"ל: הגבינה הצהובה המצויה בינינו איננה הגבינה הקשה שעליה דיברו הפוסקים, שהיא היתה כ"כ קשה שהיו צריכין רי"ב אייז"ן לחותכה, עכ"ל. וכ"כ בפתחי הלכה (בתשובה מבעל שו"ת באר משה), שרק ביש בהם נקבים ע"י ישנן נקרא גבינה ישנה. וכ"כ הגר"י פישר זצ"ל (אבן ישראל ט, סח): וא"כ גבינה צהובה אשר הנדון בה, אינה קשה כ"כ כמו גבינה ישנה שהיא אז שנשארה בין השינים. ואין

נשאר ממנה בין השינים יותר מסתם גבינה רכה. וגם מכיון שאינה ישנה כל כך כמו שהיה מלפנים שהיתה ישנה יותר משה חדשים, ולכן אין הטעם נמשך יותר מחצי שעה. וגם אינו חריף יותר מכל גבינה, ולא צריך לחכות שש שעות. אבל הגרש"ז אוערבאך כתב (מאור השבת, ג.

מכתב לח) כתב להמתין לאכילת בשר ו' שעות אחרי גבינה צהובה הנעשית כעת בארץ הקודש, אף כאלו שלא שהו ו' חדשים בתהליך ייצורם. מפני שבאופן מלאכותי נעשה כגבינה ישנה. וכ"כ שם בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל. אך במוריה (רלח-רמ) כתב: שאלתי כמה פעמים, והשיב שרק הגבינות שעשו פעם היו צריכים לחכות שש שעות. אבל הגבינות של היום אינם דומים כלל לגבינות ההם, ויש להחשיבם ככל מאכלי חלב, והנהוג להמתין חצי שעה ולנקות את הפה. [אך לעצמו החמיר להמתין ו' שעות]. וראה באור ישראל (מאנסי, סב) מאמר מקיף בענייני גבינה צהובה, ואכמ"ל.

ומו"ר הגר"מ שטרן האריך בתשובה (מבית לוי, ו) ומסקנתו: מי שאכל גבינה צהובה הרגילה בזמנינו, שאינו חריף ומלוח מאוד, וכן אינו לאחר ו' חדשים, מותר לו לאכול אח"כ בשר בהמתנת שעה אחת וברכה אחרונה אחר הגבינה. כן הוא מעיקר הדין במקום שאין מנהג להחמיר. אבל במקום שברור לו שנהגים להחמיר להמתין ו' שעות, יעשה כמנהג המקום.

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב
תמצית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור' ו'ילקוט מאורי החיים'
ביאור משולב שזור באמנות בית המילים 'אור תורה' | 'עורת חיים' הערות, ציורים ומקורות עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר
10 כרכים של מתיקות נצחית:
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הקדמון
'מאורי החיים' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחדל
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

ארה"ב: 437-0054 (718) | אירופה: 0176-8806-44-20
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

פניני הלכה' מתוך תלמוד בבלי
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

מסכת שבת דף פו-פט

[דפי הגמ' בענייניא דיומא - סוגיית מתן תורה]

נוסח הזכרת 'יום מתן תורתנו' בתפילה

במועדים וזמנים (ח"ד סי' טו) כתב שהעיקר נראה ששבועות זמן מתן תורה ולא זמן קבלת התורה, שקיבלנו התורה בז' בסיון ומתן תורה מצד הקב"ה בו' בסיון, וכיון שביום ו' בסיון נתן לנו הקב"ה את התורה, חג השבועות נקרא זמן מתן תורה. רק משה הוסיף יום אחד מדעתו, שמאחר שנתן לנו הקב"ה התורה, ביד משה וישראל לעכב, וזהו הרמז ליו"ט שני של גלויות שבכח חז"ל להמשיך קדושת יום טוב, כשם שהמשיכו ישראל במתן תורה ליום אחר, מכח זה המשיכו חז"ל קדושת יום טוב ליום נוסף. זה היסוד ליו"ט שני של גלויות שיסודו מאז שהמשיכו יום המתן תורה, וזה גם כוונת דברי המגן אברהם, עיי"ש שהאריך בזה.

וכתב לבאר שמעתה נראה שיעקר יו"ט של שבועות אינו מפני מתן התורה רק שזהו הזמן הראוי לישראל, לכן קוראים לו גם זמן מתן תורתנו, ומדויק בזה דקדוק נפלא במסכת סופרים (פי"ט) שנתבאר בו אופני הזכרת ימים טובים בתפילה, ואמר (שם ה"ג) שבפסח, בין בתפילה בין בכוס, צריך להזכיר 'ביום טוב מקרא קודש הזה ביום חג המצות הזה'. ולענין שבועות אמר (שם ה"ד), בחג השבועות אומרים 'ביום טוב מקרא קודש הזה וביום חג השבועות הזה'. ויש לדקדק מפני מה בפסח אומרים 'ביום בלי וי"ו', והוא דבר אחד עם מה שאומרים לפני כן 'ביום טוב מקרא קודש הזה', ובחג השבועות אומרים 'וביום עם וי"ו', שמשמע שהוא דבר נוסף על מה שאומרים לפני כן 'ביום טוב מקרא קודש הזה'. ולפי דברי הריב"ש מבואר היטב, שבפסח המקרא קודש הוא מחמת זמן חירותנו שזכיר שם, לכן אומר 'ביום טוב מקרא קודש הזה ביום חג המצות הזה זמן חירותנו', שהכל דבר אחד. אבל בחג השבועות שהמקרא קודש אינו משום מתן תורה, אלא שבזמן הזה הם חלים תמיד ביום אחד, לכן מפסיקים ביניהם ואומרים 'ביום טוב מקרא קודש הזה וביום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו', ששני עניינים שונים הם, אלא שאנו מזכירים את שניהם בתפילה.

טעם למנהג להיות ניעורים לבילי שבועות

עוד כתב במועדים וזמנים (שם) תירוץ אחר על קושיית המגן אברהם, על פי מה שכתב ההפלאה בכמה מקומות (פנים יפות שמות יא ב, יט י, המקנה קידושין לז: ועוד) שלפני מתן תורה היה הלילה הולך אחר היום ורק אחר שניתנה תורה נקבע שהיום הולך אחר הלילה. וספירת העומר שבעה שבועות היא כדוגמת ספירת שבעה נקיים לטהרת נדה כמבואר בספרים, ואם כן יש לומר שבאמת ביום חמישי יצאו ממצרים, ויום זה עצמו הוא כיום נידות, והתחלת הספירה צריכה להיות

בן עזריה אומר בשש שעות ביום קיבלו ישראל את התורה ובתשע שעות חזרו לאהליהם. והטעם שקבלת התורה התחילה בשעה שישי, יש לומר שהוא כנגד יום השישי שבו ניתנה תורה, וכמו שאמר ריש לקיש בסוגייתנו, מהו שנאמר (בראשית א לא) 'ויהי ערב ויהי בקר יום הששי', ה"א יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. והטעם שנתעכבו בהר סיני בקבלת התורה שלוש שעות הוא כנגד מה שאמרו בסוגייתנו דרש גלילי אחד לפני רב חסדא, ברוך המקום שנתן תורה משולשת [תורה נביאים וכתובים] לעם משולש [כהנים לויים וישראלים] על ידי אדם משולש [משה שהוא שלישי לרחם] ביום משולש [שלישי לפרישה] בחודש משולש [סיון שהוא שלישי לחדשים], ולכן גם היו שעות מתן תורה שלוש. ובירר שם שהם שש שעות אחר שמאיר היום, ובעצרת שהיום מאיר בשעה שבע ומחצה נמצא שש שעות ביום הוא בשעה אחת ומחצה בצהריים, ומאז ועד ארבע ומחצה אחר הצהריים היה זמן קבלת התורה.

ומסיק שנפקא מינה גדולה מחשבון זה, שמסתמא אלו השעות בכל יום ויום המה המבורכות לעסוק בהם בתורה, ויראה סימן יפה בתלמודו. ומסיים, הרחמן יכונן כל העתים שוות ובהם נהגה יומם ולילה.

בכף החיים (סי' קנה ס"ק טו) כתב, שאם אפשר יש לקבוע ללמוד ג' שעות רצופים, כדוגמת מה שאמרו (עבודה זרה ג:) על הקב"ה שבשלוש שעות הראשונות של היום יושב ועוסק בתורה, וצריכים אנו להדבק במעשיו וכמו שאמרו (לקמן קלג:): הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה היה רחום וכו'.

ובמעשה רב הלכות ומנהגים מרבינו הגר"א (אות ס) כתב, ללמוד אחר תפילת שחרית ג' שעות בלי הפסק.

בספר אור חדש (מהר"ש מאלצאן) כתב, ואמר

מיום המחרת, וכיון שבאותה שעה היה הלילה הולך אחר היום נמצא שבילי אור שישי לא היו יכולים להתחיל לספור כיון שהלך אחר יום חמישי ונחשב כיום טומאה, ורק בבוקר יום שישי היו יכולים להתחיל לספור. אך כיון שכל הספירה היתה לשם קבלת התורה, נהגו בה גם כחומר מנהג שנהג אחר קבלת התורה, שיהיה היום הולך אחר הלילה, ולכן לא היו יכולים להתחיל לספור בבוקר יום שישי, שאין זה יום שלם, והמתינו עד ליל שבת ובו התחילו לספור. וספרו חמישים יום עד שבת ו' סיון ובו ניתנה תורה. נמצא שבאמת גם אז ספרו חמישים יום ולא נ"א יום.

ובזה ביאר הטעם למנהג (הובא במג"א שם) להיות ניעורים לבילי שבועות ולעסוק בתורה כל הלילה, ולכאורה מקורו רק על פי זוהר (בראשית ח. ויקרא צז: ואילך). ובמג"א כתב בשם זוהר שחסידי ראשונים היו נעורים, ומשמע שאין זו חובה לכל ישראל, ואם כן לא היו כל ישראל צריכים לנהוג בו אלא יחידים. וביאר, שלפי טבע העולם אם אדם ער כל הלילה, הלילה שייך אצלו עוד ליום העבר. ולכן בחג השבועות ניעורים כל הלילה, להורות שאף שעל פי טבעו הוא שייך עוד ליום הקודם, אף על פי כן על פי התורה שניתנה ביום זה הרי הוא שייך ליום הבא והוא נמשך אחר יום השבועות, ובוה ניכר החידוש שהיה במתן תורה, שביום זה שינה הקב"ה הסדר וקבע שיהיה היום הולך אחר הלילה. ובוה אנו מראים חביבות קבלת התורה, שגם הלילה שקודם היום כבר נהפך על ידו לחג השבועות.

מעלת לימוד ג' שעות ברציפות

כתב הגר"ח פאלאג'י בספר נפש כל חי (מערכת מ אות טו), נתתי לבי לדעת כמה היה שיעור הזמן שהיו ישראל במעמד הר סיני ביום מתן תורה, שכן כתוב בתורה שתחילת המעמד היה בהיות הבוקר, ויש לעיין כמה זמן נמשך. והביא מה שכתב בפרקי רבי אליעזר (פמ"ו), רבי אלעזר

'פניני הלכה' מתוך תלמוד בבלי
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

המג"א להעמיד אילנות אבל את מנהג הרמ"א לשטוח עשבים לא ביטל, וכן משמע במשנ"ב (סי' תצד סק"י), ותמה על שבארץ ישראל לא נהגו להניח בבית שום עשבים וענפי אילנות.

אכילת קרעפלי"ך בשבועות

כתב בשיחות חכמים (חלק מנהג ישראל תורה אות מז), בחג השבועות אוכלים לביבות בעלות שלשה צלעות, כי כל מעשה אותו היום משולש, כמו שאמרו בסוגייתנו דרש גלילי אחד לפני רב חסדא, ברוך המקום שנתן תורה משולשת [תורה נביאים וכתובים] לעם משולש [כהנים לויים וישראלים] על ידי אדם משולש [משה שהוא שלישי לרחם] ביום משולש [שלישי לפרישה] בחודש משולש [סיון שהוא שלישי לחדשים].

ובכת"ע הבאר (כסלו תרפ"ה סי' קכב) כתב הג"ר שלמה ענגלמאן אב"ד קאלדאווע בשם הרבי מגאסטנין, שהעולם אומרים שאוכלים קרעפלאך בעת שמכים, בפורים שמכים את המן, בהושענא רבה שחובטים ההושענות, ובערב יום הכפורים בכפרות, ולמה אוכלים בשבועות, משום 'בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין' (ראה קידושין ל:), ומכים בזה את היצר הרע. וכתב עוד טעם ששמע בזה, לפי שלא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן (מכילתא בשלח פט"ז), והמן היה טל מלמעלה וטל מלמטה והוא מכוסה באמצע, על כן אוכלים קרעפליך שהמילוי מכוסה.

ובדברי יציב (שו"ת, אהע"ז סי' ס' אות יא) כתב עוד טעם, על פי המבואר בסוגייתנו שכפה עליהם הקב"ה הר כגיגית וכפה אותם לקבל את התורה, ומכל מקום סופם היה ברצון כשהרגישו וטעמו נועם ועריבות התורה הקדושה וקבלתה, ועל דרך הכתוב (תהלים לד ט) 'טעמו וראו כי טוב ה''. ובוה יש לומר טעם נחמד למנהג אכילת קרעפלי"ך בחג השבועות, שהגבינה והדבש מכוסים בבצק ולא מורגש בתחילה, רק בסוף אחרי הלעיסה מרגישים מתיקות הטעם, לרמז שבאופן זה היה גם מתן תורה שסופו ברצון בבחינת 'דבש וחלב תחת לשונך' (שיר השירים ד יא).

הריב"ש (שו"ת, סי' קנח) שמטעם זה בז' ימי אבילות הולכים לבית החיים לספוד למת או לומר עליו נישוח נפשא, אף שנוהגים כן הישמעאלים, והוא כיון שיש למנהג זה טעם וגם כאן יש טעם למנהג זה שהוא להזכיר שנדונים על פירות האילן. ועוד כתב שאינו ממש כחוקותיהם, שהם תולים גם בפתחי הבתים מבחוץ, ואנו אין מנהגינו תלות אלא מבפנים.

גם בבאר יעקב (קרויזאהר, סי' תצד סק"ג) כתב שאין לאסור, וטעמו כיון שאף הגויים אין עושים כן משום חוק לעבודה זרה אלא לכבוד, ובוה אין איסור חוקות הגויים. וכן כתב השואל ומשיב ביוסף דעת (י"ד סי' שמח), וביאר שזה גם כוונת הריב"ש (שם) שכל שהגויים עושים לשם חשיבות או כבוד ולא משום חוק אין בו איסור משום חוק העמים.

ובספר זכרון יהודה (דף לה.) כתב, שהגאון בעל 'אמרי אש' לא מנע המנהג שנהגו להעמיד ענפי אילנות ועשבי בשמים לכבוד חג השבועות, ובפרט מה שנהגו לעטר ספרי התורה בכתרי פרחים ושושנים לכבוד מתן תורה.

ובחוט המשולש (עמוד קכח) כתב, שבימי הגאון בעל החתם סופר היו נוהגים שבכל חג השבועות היו מפארים בית ה' על ידי קישוט בית הכנסת בענפי אילנות ובמיני עשבים שריחם הטוב נודף למרחקים, ובמקום מושבו של החתם סופר היו עושים כילה מיוחדת מענפי אילנות ושושנים. ופעם אחת קרה שגבאי אחד של ביהכ"נ ביטל המנהג והורה שלא לעשות כן, וכשבא הגאון לביהכ"נ וראה שינוי המנהג מכל ליל חג שבועות שבכל שנה ושנה, הרע לו מאד, והקפיד על הגבאי הנ"ל, והגבאי נענש ר"ל.

ובספר בהלכות חג בחג (פ"ח אות יא) הביא בשם הגרי"ש אלישיב שהמנהג בארץ ישראל ליתן עשבים ואילנות, משום שבארץ ישראל אין מצויים כל כך נוצרים אלא ישמעאלים ואין מנהגם בכך. ובארחות רבינו (ח"ב עמוד צט אות ז) כתב שאף לדעת הגר"א אין נמנעים רק מלהעמיד אילנות שלמים אבל עשבים וענפי אילנות קטנים מעמידים [דהיינו שלא ביטל הגר"א אלא את המנהג שהביא

[הגר"א] מי שזוהר ללמוד בכל לילה ג' שעות לשמה מוחלין לו על כל עונותיו, וסיפר מעשה כי אחד בא אחר מותו לנער אחד ממכיריו וביקש ממנו שיראה לסלק עבורו ח"י זהובים לבעל חובו כי בגלל חוב זה לא יכול לבוא לגן עדן, וישאלו הנער מה נעשה כך על המעשה המגונה הידוע לי וכו', והשיב מחמת שכל ימי לפדתי ג' שעות בלילה לשמה מחלו לי על זה, זולת עבירות שבין אדם לחבירו לא ניתן למחילה. וכעין זה הובא גם בספר כתר ראש (אות סג) שכתב, מי שזהיר ללמוד בלילה ג' שעות לשמה מוחלין לו על כל עונותיו זולת עבירות שבין אדם לחבירו כי כוחות הנפש אינו שב ונתקן אלא בתלמוד תורה.

ובספר דעת חכמה ומוסר (ח"ב עמ' קא) כתב, שמעתי מגדולים בעלי סמכא שהגר"א אמר שכאשר יהיה לאחד ספק באיזה ענין איך לעשות, ילמוד ג' שעות, ואח"כ כפי אשר יפול במחשבתו הראשונה לאחר הלימוד כן יעשה.

ועיין בספר מנוחה וקדושה לתלמיד הגר"ח מוולאזין (שער התורה השני פרק ט) שהאר"ך במעלת לימוד התורה בג' או ד' שעות רצופים.

שיחת עשבים בית הכנסת בשבועות

כתב הרמ"א (או"ח סי' תצד ס"ג), שנוהגים לשטוח עשבים בשבועות, וכתב במשנ"ב (סק"י) שהוא זכר לשמחת מתן תורה שהיו שם עשבים סביב הר סיני. ובדברי הפוסקים נאמרו עוד טעמים למנהג לשטוח עשבים בבתי ובבתי הכנסת. במועד לכל חי (סי' ח אות לג) בשם המדרש תלפיות (מערכת דודאים) כתב שהכוונה בדברי הרמ"א היא לשושנים המפיצים ריח טוב, והוא זכר לקבלת התורה, כמו שאמר רבי יהושע בן לוי בסוגייתנו על הפסוק (שיר השירים ה ג) 'לחיו כערוגת הבשם', שעל כל דבור ודבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא נתמלא כל העולם כולו בשמים. עוד כתב בשם המפרשים, ששושנים הם דודאים, ולפי זה יש לומר, שהם זכר ליששכר שהוא תלמיד חכם ונולד בזכות הדודאים. והביא במדרש תלפיות (שם בשם האלשי"ך) שהדודאים נמצאו בערב שבועות ווישכב עמה בלילה ההוא' (בראשית ל טז) היה בליל שבועות, ולכן יצא יששכר חמור גרם בתורה, שהוא זמן קבלת התורה, וזהו שאמר (שם פסוק יז) 'בן חמישי', חמשה חומשי תורה. ובחידושי הרי"ם (הוצאת הרי"ל עמ' קצז) כתב שהוא זכר לנס שנעשה עם משה רבינו, שטמנו אותו בין קני הסוף, וזה היה בשבועות, ובשם הרה"ק מוורקא הביא שהרי משה רבינו נולד בז' אדר, ואח"כ 'תצפנהו שלוש ירחים' (שמות ב ב), וזה היה בז' סיון, וניצל בזכות התורה שעתיד להביא לעם ישראל ביום זה. וכן כתב בליקוטי יהודה שבועות (עמ' ל) בשמו.

והוא נכתב במשנה ברורה (שם) בשם המגן אברהם (סק"ה), שכמו כן נהגו להעמיד אילנות בבתי הכנסת ובבתי זכר שבעצרת נידונו על פירות האילן ויתפללו עליהם. וכתב שהגר"א ביטל מנהג זה משום שעכשיו הוא חק העמים. אך בדעת תורה (סי' תצד) כתב שמנהגן של ישראל להעמיד אילנות, תורה הוא, לפי שכל מנהג שיש לזה טעם, אין חוששים בו לחוקות הגויים, כמו שכתב

ש"ס עוז והדר מניחך
 מהררה מיוחדת, תלמוד בבלי מעקר בתוספת מדור שינוי 21 כרכים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנייות הספרים המובחרות

מִן אוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים הַרְה"ק רַבִּינוּ יִשְׂרָאֵל בַּעַל שֵׁם טוֹב זִי"ע חַג הַשְּׁבוּעוֹת תַּק"כ

ספורות להגיע לברודי מחוז חפצו. אולם ברגע שיצא מהכפר, ארעה תקלה בלתי צפויה, הוא תיקן את הטעון תיקון ויצא, אז ארעה שוב תקלה, כך אירע פעם אחר פעם עד שהגיעה השבת. על כורחו נאלץ איפוא, לשבות בכפר, להיות אורחו של הבעל שם.

גם אז הצליח הבעל שם להצניע עצמו מהאורח הגדול, עד סמוך לכניסת השבת, שהה עם הצאן בשדה, כך על כל פנים אמרה אשתו. בסעודה השתדל האורח להנעים למארחו בדברי תורה פשוטים, שגם המארח יוכל להבינם.

באישון ליל התעורר האורח, ונחרד לראות כי אש בוערת מאחורי התנור. הוא הקים קול זעקה, "אש בוערת בבית". אז גילה שמאחורי התנור יושב הבעל שם ואומר תהילים בלהט קודש, כשהאור החזק בוקע מפניו. הוא נפל מתעלף, מני אז החל שמו להתפרסם עוד ועוד.

הסיבה שהתפלל פעם מנחה בשעה מאוחרת

סיפר הרה"ק רבי יששכר דוב מבעלזא זי"ע, בערב שבת קודש, התפלל הבעש"ט מנחה בשעה מאוחרת, שלא כדרכו. תמיהו התלמידים הקדושים, והמתינו לשעת הכושר אז שאלו מה היה באותה תפילת מנחה, שהתאחרה כל כך.

השיב הבעל שם, בעיר אחת היה פושע שעבר על כל עבירות שבתורה, זה כשלושים שנה שלא התפלל מאומה. בערב שבת קודש זה עבר בשוק וראה את היהודים עוסקים בחזרה בהכנות לשבת, הוא נתן אל לבו, מה זאת היתה לו, הלא גם הוא מזרע ישראל, ואינו עולה על לבו כלל שיש שבת. מקרב לבו פרצה אנחה אמיתית, בזכותה סייעוהו משמים בהרהור תשובה. התיישב בדעתו להשליך את כל חפצי המוקצה שהיו עליו, פסע מהשוק הישר לבית הכנסת, וקיבל על עצמו לשוב בתשובה שלימה.

אמנם, מה יוכל איש כזה להתפלל, אחרי שלא עשה זאת שלשים שנה, סידור לא היה בידו, לעיין עם אחר, התיירא פן יהיה ללעג וקלס לעיני כל. על כן גמר בדעתו להתחבא בקרן זוית בכדי שלא ירגיש בו השמש. כאשר יעל את בית הכנסת אחרי התפלה, הוא יגש אל העמוד, ויתפלל מהסידור של שליח הציבור מתחילת הודו ומנחה ומעריב עד גמירא, וכן עשה.

הוסיף הבעל שם ואמר, תפילות שהמתינו בעולם כמה וכמה שנים, הוא העלה בתפילתו זו, עם פושע ישראל זה רציתי להתפלל, וזו סיבת איחור התפלה כל כך.

(לקט אמרי קודש)

הטעם ששלח מן הבעש"ט את האדם ללייפציג

גם לאחר שהגיע הרה"ק רבי שמעון מירוסלב

נפטר רבי אברהם בפתאומיות. באוצרו הופתעו בני המשפחה לגלות שטר תנאים, בו נכתב כי בתו המיוחדת מאורסת לבחור אלמוני בשם ישראל בן רבי אליעזר.

כעבור תקופה, התדפק הבעל שם על ביתו של רבי גרשון כשהוא לבוש כאחד האיכרים, והראה לרבי גרשון את שטר האירוסין עם אחותו. רבי גרשון קיווה שאחותו תסרב לשידוך המוזר, אך היא הסכימה להיפגש עמו. בפגישה גילה הבעל שם את זהותו האמיתית, כשהוא מתנה עמה שלא תגלה את דרכו המיוחדת.

היא הבינה על שום מה חתם אביה עמו על שטר התנאים, והסכימה להינשא לו, באומרה לאחיה כי זה היה רצון אביהם טרם הסתלקותו מהעולם.

היתה זו בושה עצומה לאב"ד העיר, הבעל שם עשה עצמו כמנסה ללמוד ואינו קולט מאומה. כשנוכח רבי גרשון כי גיסו לא יצליח ללימוד, קנה עבורם סוס ועגלה ושילחם מעם פניו. הבעל שם נסע להרי הקרפטים, שם התבודד כשבע שנים ועבד את ה' יתברך לבדו, כשחלפו שבע שנים, הודיעוהו משמים כי הגיע זמנו להתגלות בקרב בני ישראל.

כשהחל הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע"א להנהיג את העדה שח, כי שנודע לבעל שם הקדוש שעליו להיות מנהיג ישראל, סיפר לרבנית את אשר נגזר עליו. "מה עלינו לעשות", והוא השיב, "עלינו להתענות כדי לבטל את הגזירה".

צמו שניהם שלשה ימים רצופים לילה ויום, בפיהם תפילה שיוכל להמשיך ולעבוד את ה' יתברך בהצנע ובהתבודדות. ביום השלישי השתטח על הארץ בפישוט ידיים ורגלים בתפלות ותחנונים. בערב של היום שמע כרוז מן השמים, "בני, לך נחה את העם". קם הבעל שם על רגליו ואמר, "אם רצון השם שאהיה מנהיג, מוכרחני לקבל עלי", הוא חזר לברודי, רבי גרשון גיסו שכר עבורו חנות קטנה בכפר סמוך, שם התגורר וממנה התפרנס.

באחד השבועות ביום שלישי בשבוע, עבר דרך כפרו אחד מגדולי תלמידיו של גיסו רבי גרשון מקיטוב, והבעל שם הציע לו להיות אורחו לשבת הקרובה. האורח שחק, נותרו לו אך שעות

רבינו ישראל בעל שם טוב זי"ע"א נולד בשנת נח"ת בעירה אוקופ שבפודוליה, להוריו שכבר היו זקנים באים בימים. אביו רבי אלעזר היה אחד מהל"ו צדיקים נסתרים שבכל דור. בזכות שעמד בניסיון קשה בהכנסת אורחים, התגלה אליו אליהו הנביא, וברכו שיזכה לבן גדול שיאיר את עיניהם של ישראל.

אחר ארבע עשרה שנה מנישואיו, כאשר הזכיר בעל התניא עצמו לפני רבו הרה"ק רבי דוב בער ממעזריטש זי"ע"א, על שעדיין לא נפקד בבן זכר, אמר לו הרבי, כתוב (תהלים קיט ט) 'במה יזכה נער את ארחו', כיצד זוכים לנער, 'את ארחו', על ידי מצוות הכנסת אורחים. עוד אמר לו, כי אף אביו של הבעל שם הקדוש, נושע בזכות קיום מצווה יקרה זו.

כשהיה הבעל שם בן שלוש שנים, נפטר אביו, כשהוא מצווהו שיזכור בכל ימי חייו שה' יתברך עמו, ולבל יירא משום דבר. בתוך שנה, נפטרה גם אמו של רבי ישראל.

עד להתגלותו, עמל הבעל שם רבות להסתיר עצמו, ברצונו לעבוד את ה' יתברך בתמימות ובשלמות אך ורק למענו יתברך. באותן שנים, התפרנס מהבאת תינוקות של בית רבן לתלמוד תורה, מעין מה שאמרו חז"ל על משה רבינו (שמות רבה ב ב), 'שבתחילה היה רועה את צאן יתרו, וה' לקחו למנהיג של עם ישראל בשל רחמנותו על הצאן. וכן על דוד המלך נאמר בתהילים (עח ע-א) 'יבחר בדוד עבדו ויקחהו ממכלאות צאן, מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו ובישראל נחלתו', "אמר הקב"ה, מי שהוא יודע לרעות הצאן איש לפי כוחו, יבוא וירעה את עמי".

כך היה הבעל שם טוב רועה בתחילה את צאן ישראל, אלו תינוקות של בית רבן, מטפל בהם במסירות, בהמשך בגודל אהבתו הנפלאה לכל יחיד מעם ישראל, זכה להפיץ את דרכי החסידות. כעוזר למלמד, ובהמשך כמלמד בכפר קטן, עלה בידו באותן שנים להסתיר את עצמו ואת מעשיו, בני הכפר מרבים היו להעזר בו ולהתייעץ עמו.

העיר ברודי מלאה באותם ימים בחכמים וסופרים, בראשם רבי גרשון מקיטוב זצ"ל, שכינה כאב בית הדין בברודי. אביו רבי אברהם היה יהודי נשוא פנים, בר אוריין ובעל בעמיו, באחד הימים פרץ סכסוך בענייני ממון בינו לבין אחד היהודים מכפרו של הבעל שם, ורבי אברהם הציע ליהודי לבוא ולהתדיין בפני אחד מתלמידי החכמים הרבים שבברודי, אולם היהודי ביקש להתדיין דווקא בפני המלמד של הכפר. רבי אברהם התפלל, אולם נענה והסכים לבוא אל המלמד עול הימים, שהיה כבן עשרים שנה.

רבי אברהם שהשתומם להיווכח כי לפניו עומד בחור מורם מעם, בעל כוחות רוחניים נדירים וטמירים, מיהר להציע לו את בתו, ובו במקום עמד וחתם עמו שטר תנאים. בדרכו לברודי בטרם סיפר למשפחתו על המציאה הנפלאה,

ראה החסיד כי מה' יצא הדבר, שהסוחר הגיע אליו לאכסנייתו וביקש לקנות את הסחורה, ונענה למחיר שנקב הסוחר. אלא שעם השלמת המכירה, הבין החסיד כי אין לו מה לחפש עוד בלייפציג והוא החליט שעליו לשוב למזבזז ולשאול שוב את הבעל שם טוב כדת מה לעשות.

בא החסיד אל הבעל שם טוב וסיפר לו גופא דעובדא היכי הוה, כשבסופו של דבר הוא לא הרויח מאומה. אמנם הוא גם לא הפסיד, שהרי הסוחר שילם לו את מחיר הסחורה ואת כל הוצאות הדרך, אולם רווח בכדי לפרנס את משפחתו לא היה לו. האיר הבעל שם טוב את פניו לאותו חסיד ואמר לו: כשאדם נברא, נגזר עליו משמים באיזה מקומות הוא יהיה בימי חייו, ואם הוא לא מגיע לאותם המקומות, הרי שהוא צריך לחזור ולהתגלגל שוב לעולם הזה בכדי להיות באותם המקומות. והסיבה לכך היא מפני שבאותם המקומות ישנם ניצוצות קדושות המחכות וממתנות לאותו אדם שיבוא לשם ויבררם ויעלה אותם חזרה לשורשם.

סיים רבי שמעון מירוסלב והסביר לחסידים את כוונת הבעל שם טוב: ידוע ידע הבעל שם טוב כי על חסיד זה נכתב ונחתם כי עליו להיות בלייפציג, כדי לתקן את הניצוצות המצויות שם, אלא שבדרך הטבע אין לו כל סיבה להגיע לשם, שכן מה לו ולירידיים. אלא שבכדי להצילו מלחזור ולרדת שוב בגלגול, ריחם עליו הבעל שם טוב ושלח אותו באמתלה כלשהיא ללייפציג, וכך הוא היה שם ותיקן בתורתו ובתפילתו את כל שהיה עליו לתקן. ועוד הוסיף הבעל שם טוב וברחמי עליו גם פעל שלא יהיו לו הפסדים כספיים כל שהם, וכך הסוחר שילם לו את כל ההוצאות שהיו לו בדרכו ללייפציג.

זו הסיבה, השלים רבי שמעון מירוסלב את דבריו והסביר לחסידים בבעלזא את הטעם של המנהג שכל אדם זר המגיע לעיר, באים אליו החסידים ומבקשים ממנו 'תיקון', שזוהו בכדי להזכירו וליידעו שלא לחינם הוא הגיע לעיר זו, אלא שיש עליו לתקן כאן משהו, ועל ידי בקשת התיקון הוא נזכר מזה.

(ספיר ויהלום פר' וירא פ"ב - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

לדברי הבעל שם טוב, נסע ללייפציג, ותיכף עם הגיעו אל העיר, בשעת צהרי היום, פנה אל היריד ורכש שם כמות גדולה של סחורה והוביל אותה אל האכסניה שבה התעתד לשהות.

מדרכם של סוחרים שהם ממחרים להגיע אל היריד בשעות המוקדמות של היום, כדי לפגוש את הקונים והמוכרים. אולם אותו אדם, איש חסיד היה ומתנהג כדרכם של חסידים הראשונים. הוא כלל לא מיהר לפנות לעסקי החולין, אלא הלך תחילה למקוה טהרה, להוסיף טהרה על טהרתו, שהה שעה אחת, ואף יותר, קודם תפילתו בכדי שיכוון את ליבו לאביון שבשמים, התפלל במתינות ובכוונה יתירה, ולאחר מכן למד את סדרי לימודיו הקבועים.

רק לאחר שגמר את סדרי התפילה והלימוד, פנה האיש ויצא אל השוק יחד עם הסחורה אותה ביקש למכור. אלא שבאותה שעה מאוחרת של היום כבר היה השוק כמעט ריק מאנשים וסוחרים, והוא לא מצא מישהו שיתעניין בכל מה שיש לו להציע למכירה. לא נפלה רוחו של האיש, החזיר את הסחורה לאכסניה, ופנה אל בית המדרש המקומי בכדי להתפלל מנחה וערבית ולהמשיך בסדר לימודיו.

בשעת לילה חזר האיש אל האכסניה, והנה הוא פוגש שם סוחר המבקש אותו. הסוחר מספר כי הוא הגיע ממקום רחוק והיו לו עיכובים שונים ומשונים בדרכו. סבור היה להגיע בבוקר בשכם אל היריד ולמעשה הוא הגיע רק בשעות החשיכה. הסוסים לא דהרו כהרגלם, וגלגל אחד של העגלה התנתק שוב ושוב. ועתה, שמועה שמע מאחד המתווכים שבעיר כי באכסניה מצוי איש חסיד שברשותו מאותם הסחורות שאותם הוא מבקש לקנות, והוא אכן מבקש לרכוש זאת.

הציג החסיד את הסחורה בפני הסוחר והוא הסכים לקנות אותה. התעניין הסוחר על מחיר הסחורה, והחסיד לפי תומו אינו נוקב לו במחיר מסוים, אלא הוא מספר לו שהוא רכש את הסחורה במחיר מסוים ורצונו שיתן לו על זה רווח כהבנתו. התעניין הסוחר אצל החסיד מה היו לו הוצאות הדרך עד ללייפציג, ואמר לו כי הוא נכון לשלם לו בעד הסחורה את המחיר שהוא שילם עליה בתוספת כל הוצאות הדרך.

זיע"א לגיל זקנה מופלגת, וכבר הנהיג בעצמו עדה וקיבל פתקאות מאנשי שלומו, היה ממשיך לנסוע ולדבוק בצדיקי דורו. הוא עצמו מעיד על כך בספרו 'תורת שמעון' (פרשת שופטים) שהרדיפה אחר צדיקים היא סגולה טובה לאריכות ימים, 'וכן נהגתי לנסוע לצדיקים אפילו בעת זקנתי'.

ברם כרבי, קיבל רבי שמעון מירוסלב על עצמו את הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א, שהיה צעיר ממנו ביותר מעשרים שנה. וכשהיו תמהים ושואלים אותו מה ראה על ככה, היה משיבם בחדות: 'בחרתי לי רבי צעיר - אבל א טשאק [-מצוין]!'

את תחילת ההתקשרות בין הרה"ק רבי שמעון מירוסלב לרבו השר שלום מבעלזא טווה רבם המובהק הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א. מעשה שהיה והחוזה מלובלין עמד על יד החלון ושוחח עם רבי שמעון מירוסלב, כשלפתע עבר בחוץ השר שלום מבעלזא. נענה החוזה מלובלין ואמר: מי שגר בגליל של אברך זה, בתוך י"ב מיל למקום מגוריו, חובה עליו לנסוע אליו ולהסתופף בצילו, ומי שאינו עושה כן, תהא לי הקפדה עליו.

כל עוד שהיה החוזה מלובלין בחיים חיותו, לא עלתה על דעתו של רבי שמעון מירוסלב לנסוע לרבי אחר. אולם עם פטירת החוזה נפנה רבי שמעון לבדוק מה המרחק בין מקום מגוריו, ירוסלב, לעירו של השר שלום, בעלזא. מדד רבי שמעון ומצא כי המרחק הוא יותר מ"ב מיל, כך שלכאורה אין עליו את החובה לנסוע לבעלזא. אולם רבי שמעון לא ויתר ואמר: בדרך היבשה אכן המרחק הוא יותר מ"ב מיל, אולם שמא בקו אוירי ישר המרחק הוא פחות מ"ב מיל. מיד קם ונסע לבעלזא.

וכשהיה רבי שמעון כבר זקן ושבע ימים, יותר מבן תשעים שנה, ועדיין הגיע לבעלזא, אמר לו השר שלום: דומה שכבר הגיע הזמן שתשב בביתך ולא תטלטל בנסיעות מתישות. השיב רבי שמעון בפסקנות: כשיושבים בבית - מתעפשים! ותמיד הייתה שמחה גדולה שרויה בין שני הצדיקים בשעה שנפגשו, והיה השר שלום אומר על דברי חז"ל שצדיקים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שעם כל זאת, מתי יש לצדיקים מנוחה, כשהם נפגשים זה עם זה.

באחת הפעמים שהגיע רבי שמעון מירוסלב אל השר שלום, ניגשו אליו החסידים, היושבים בחצר הקודש בבעלזא, ותבעו ממנו כפי שהיה נהוג במקהלות החסידים, שיתן להם 'תיקון', סכום כסף בכדי לקנות בקבוק י"ש ומיני מגדנות בכדי לומר 'לחיים'. שמע רבי שמעון את מבוקשם, והחזיר להם בשאלה: כלום יודעים אתם מה היא הסיבה שבשל כך מבקשים ולוקחים 'תיקון' מאיש זר המגיע לעיר? נבוכו החסידים ואמרו, שאכן כך הם נוהגים, אולם טעם המנהג אינו ידוע להם.

אמר להם רבי שמעון מירוסלב: אומר לכם את הסיבה לכך, בהקדם מעשה שהיה עם רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א: פעם אחת הגיע אדם אחד לשאול את הבעש"ט במה יהיה מסחרו כדי להתפרנס בכבוד? אמר לו הבעל שם טוב: סע לעיר הגדולה ללייפציג, שם מתנהלים ירידים גדולים עם חיי מסחר תוססים. תרכוש שם סחורה ותמכרנה ברווחים. ציית האיש

הרה"ק רבי אברהם מרדכי אלטר מגור זי"ע

בעל האמרי אמת חג השבועות תש"ח

מחבבים את האיש. חשכו עיניו של האיש והחליט לנסוע תיכף ומיד אל האמרי אמת ולשאול בעצתו, מה כעת עליו לעשות.

כשנכנס האיש אל האמרי אמת, הוא פרץ בבכי גדול וסיפר לפניו את כל הסיפור, איך שבעצת הרבי נסע לעיירה ושמע מאדם אחד שבחים עליו, ומחמת כך הוא אכן השתדך איתו, והנה מתברר כי זהו מקח טעות גמור. נענה הרבי ואמר לו: הסכת ושמע, ידעתי בני ידעתי שאדם זה שעליו שאלת אותי מצוי במריבה עמוקה עם כל בני העיירה, אבל גם ידעתי שיש עדיין יהודי אחד ויחד שאיתו הוא עדיין לא מתקוטט.

אמרתי בליבי: אם מכל תושבי העיר ייצא לך לפגוש בדיוק את אותו יהודי שמצוי עימו בשלום ובשלווה, הרי זה סימן מובהק מהשמים שזהו השידוך הראוי לך. אולם אם זה אינו השידוך הראוי לך, הרי שבוודאי יסובבו מהשמים שתפגוש אחד מתוך רוב יהודי העיירה שבוודאי ידברו בו סרה וכך תדע לא לעשות את השידוך. כעת, משידוע אתה כי אכן משמים הוליתו את אדם לפגוש אותך ולספר לך על מעלותיו של מחותנך, בוודאי יכול אתה להיות סמוך ובטוח כי זהו השידוך שנגזר עליך ממרומים.

(ספיר ויהלום פר' חיי שרה פ"ב - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

שמשו של רבנו הרה"ק רבי אברהם מרדכי אלטר זרח ביום ז' טבת תרכ"ו כבן בכור לאביו הרה"ק ה"שפת אמת" זי"ע ולאמו הצדקנית מרת יוכבד רבקה ע"ה לבית קמינר.

הסבא של השפ"א הרה"ק החידושי הרי"מ זי"ע היה עדיין בחיי חיתו ושימש כסנדק בברית. כעבור כחודשיים בכ"ג אדר נפטר מרן החידושי הרי"מ זי"ע.

בשנת תרמ"א בהיות רבנו כבן ט"ו השתדך עם הרבנית חיה-הראדע יהודית, [השם יהודית התווסף לה ברבות השנים עקב מחלה] בתו של רבי נח שחור מביאלה. החתונה התקיימה ב"ז באדר א', אחר חתונתו עבר להתגורר בביאלה כאשר חותנו מפרנס אותו בשנים הראשונות.

בתקופה זו היה שקוע בלימוד ובכתיבה. כבר בתקופה זו החל להתפרסם בהתמדתו הנפלאה ובכשרונותיו וגדלותו בתורה. בשנת תרמ"ב נולד לו בנו הראשון ר' מאיר הי"ד וכעבור חמש שנים נולד בנו ר' יצחק ז"ל.

לפרנסתו נתן כספי הגדוניה לסוחרים שיתנו לו אחוזה ועסק בלימוד בהתמדה נפלאה שעות רבות.

בה' שבט תרס"ה נפטר ה"שפת אמת" בפתאומיות כשהוא בן חמישים ושמונה שנים בלבד. החסידים שרצו מייד להכתיר את רבינו רבי אברהם מרדכי נתקלו בסירוב באומרו שאינו רבי ועל כל אחד להשתדל לעבוד את ה' בעצמו. רק כעבור ארבעה חודשים בשבועות של אותה שנה החל לנהל "שולחנות" ולומר דברי תורה לחסידים. גם כשקיבל עליו את ההנהגה סירב לקחת כסף מהחסידים והמשיך להתפרנס ממסחר.

בחג השבועות שנת התש"ח נסתלק רבינו ונתבקש לשיבה של מעלה ומחמת תנאי החרום באותו זמן, מקום קבורתו הוא בחצר ישיבת שפת אמת.

השגחה פרטית בשידוכים

אל הרה"ק האמרי אמת זי"ע"א הגיע יהודי אחד לשאול ולהתייעץ אודות הצעת שידוך שהציעו לו עם בתו של איזה יהודי מאחת העיירות שבפולין והוא אינו יודע האם להתקדם בזה ולומר לדבק טוב. אמר לו האמרי אמת: קום וסע לאותה עיירה בה מתגורר אותו יהודי, תברר שם אודותיו, ולפי זה תקבל את ההחלטה על השידוך. ציית היהודי לדברי הרבי ונסע לאותה העיירה. עם הכנסו לעיירה הוא רואה מולו את אחד התושבים בעיירה מהלך אנה ואנה. חשב היהודי: מה לי להתעכב כאן, אשאל את אותו יהודי מה חוות דעתו על ההצעה ועל משפחת האיש, ונדע את אשר לפנינו. הנשאל נענה לשאלה בסבר פנים יפות ובמשך דקות ארוכות עמד והפליג במעלת האיש ומשפחתו. הוא הסביר לו כי מדובר באיש טוב ומטיב, אדם נפלא ומיוחס. גם בשבח משפחתו הפליג, ולא גמר את ההלל על המדוברת

בעצמה, שכלילת המעלות היא. סוף דבר, סיכם האיש את הגיגיו, שבוודאי כדאי לך להשתדך עמו, והרי זה כענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל. כיון שכן, החליט האיש שלוזו הייתה כוונת האמרי אמת בעצתו לנסוע לעיירה, והוא הודיע לשדכן כי הוא מוכן ומזומן להתקדם בשידוך על הצד היותר טוב.

אחר סגירת השידוך, שהתקיים באותה עיירה בה גרו הכלה ומשפחתה, נותר האיש ללון שם בלילה, אלא שלמחרת בבוקר, כשהלך לבית הכנסת בעיירה, נפל ליבו בקרבו: מכל עבר הוא שמע את כל התושבים, ללא יוצא מהכלל, מקללים את המחותן שלו, מחרפים ומגדפים אותו בכל מיני קללות שבעולם. בתדהמתו כי רבה הוא פתח בשיחה עם אחד האנשים שהיו שם, ואותו אדם שלא ידע כי הוא המחותן שלו הסביר לו בהרחבה את טיבו של האיש, את רוע מעלליו, ואת העובדה שכל בני העיירה מאד לא

בסימן טוב ובמזל טוב

מהרי יהודה ומהיכלי התורה נרימה כוס לברכת ידידים
עת נשמע קול רננים, ומזלא טבא נשפע ממרומים
מתכבדים הננו בזה לשגר ברכת מזל טוב נאמנה קדם
למעלת ידידנו ומכובדנו היקרים והנעלים
באי בית מקדש מעט "באר ישראל"

להולדת הבת

הרה"ג ר' זושא דינקלס שליט"א

להולדת הנכדה

הרה"ג ר' חיים אלי צוויבל שליט"א
בת לבנו הרב שלמה הי"ו

יזכו לראות נחת ושמחה לאורך ימים ושנים טובות
מתוך אושר וכבוד, בריות גופא ונהורא מעליא

הרה"ק רבי ישכר בעריש מזידיטשוב זי"ע ז' סיון תקצ"ב

החוט של חסד הוא, שאנו מקבלים הכל באהבה

כל ימיו נהג רבי בעריש לעמוד בחצות לילה ולעסוק בתורה מתוך הדחק, כפי ששאל פעם את בנו יחידו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע הרי חז"ל אמרו כל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד משוך עליו ביום, והנה אנחנו עומדים בחצות לילה ועוסקים בתורה ולאחר התפלה אין לנו מה לאכול ולהשיב נפשנו היכן הוא החוט של חסד, השיב לו בנו: ואמר החוט של חסד הוא שאנו מקבלים הכל באהבה, וגם למחר נגדד שנה מעינינו ונקום בחצות לילה לעסוק בתורה ועבודה.

אהדורי אפתחא לא מיהדר

נקטינן האי צורבא מרבנן לא מעני, והא קא חזינן דמעני, אהדורי אפתחא לא מיהדר (שבת קנא:).

ולכאורה הא קא חזינן נמי דאהדורא אפיתחא, אלא הכוונה "אהדורי אפתחא לא מיהדר" דלכן מיעני משום דלא כיוונו ב"פותח את ידך".

אמרי יוסף פר' אמור בפסוק ולקחת סולת בשם רבינו

אחר הסתלקותו מילא רבינו את מקומו. לאחר הסתלקות אחיו הרה"ק בעל העטרת צבי נהרו אל רבינו רבי ישכר בעריש כל החסידים אך שמשו שקעה שלא בעונתה, ואחד עשר חודש אחר הסתלקות העטרת צבי ביום טוב שני של חג השבועות (ז' בסיון) שנת תקצ"ב נסתלק לבית עולמו.

הרה"ק רבי ישכר בעריש מזידיטשוב היה אחד מחמשת האחים הק' בני רבי יצחק אייזיק מסאפרין זצ"ל שהיה דור חמישי לרבינו בעל ה"תוספות יום טוב" זי"ע.

רבינו נולד בשנת תקכ"ח בערך, והיה מתמיד גדול, ובמעלליו יתכרך נער שלגדולות נוצר - וכפי שמספר בנו מוהרי"א (בהקדמה לספר אביו זכרון דברים): אמר לי בפיו הקדוש, כי בהיותו בר שבע היה שגור על פיו תלת בבי קמא מציעא ובתרא, עם כל השיטות.

וזגתו הצדקנית מרת עטיא היתה בתו של הצדיק רבי אליהו מריבניק שכאשר היה נפרד מרבו הרבי ר' משה ליב מסאסוב היה רבו מלווה אותו החוצה, מסייע לו לעלות על סוסו נותן על רגלו את שתי הטבעות שבשני צדי האוכף ולא זו ממקומו עד שרכב ונסתלק מן העין.

כבוד רב חלק הרה"ק מהרצ"ה לפני אחיו רבנו רבי בעריש, היה קם לפניו מלא קומתו. ואף היה אומר שאינו מגיע לקרסוליו ביראת שמים.

מסופר כששני האחים הרה"ק רבי צבי הירש ורבנו רבי ישכר בעריש באו פעם כאחת לפני רבם החוזה מלובלין, אמר להם שניכם יחדיו הנכם מרומזים בפסוק אחד "פרח בימיו צדיק" - הוא ראשי תיבות צב"י, ורוב שלום עד בלי ירח הוא ראשי תיבות בערי"ש.

אור החיים המבואר

במתיקות ועריבות טוב התורה

אור החיים המבואר
הוצאת מוסד תורת אור
הוצאת מוסד תורת אור
הוצאת מוסד תורת אור

אור החיים המשולב
הוצאת מוסד תורת אור
הוצאת מוסד תורת אור
הוצאת מוסד תורת אור

היים של תורה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

נתיחד חדש איר פהכנה לקבלת התורה, לתקן בהם את המדות כדי להיות ראוי לקבל את התורה, ועל דרך שאמרנו (תחילת תנא דבי אליהו) 'דרך ארץ קדמה לתורה' שזו ההכנה הטובה לקבלת התורה. וכשם שאנו רואים שהתורה פותחת תחלה במעשי אבות קדם מצות התורה, כי כל מעשי אבות באו ללמד אותנו איך לתקן את המדות, ועל כן מטעם זה קבעו גם כן ללמד פרקי אבות העוסקים בתקון המדות קדם מתן תורה, כדי לתת אל לבנו לעסוק בתקון המדות ובכך להתכונן לקבלת התורה.

חזוק לדבר הוא בדברים המעוררים שכתב החסיד יעב"ץ (אבות פ"ו מ"א) וזה לשונו: התורה לא תשכן כי אם בריקון ממדות רעות ומלא ממדות החשובות, ולזה כון ה' יתברך ואמר (שמות ט"ו) 'היו נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה, וכן כבוס הבגדים שיטהירו מן הטמאה ולכלוכים המונעים את הנפש מהשתנה וכו', ולזה נהגו לקראם באלו השבתות קדם מתן תורה.

תקון המדות בימים אלו קרוב להשגת כל

אדם

עבודת תקון המדות בימים אלו אינו דבר המתאים רק לאנשים גדולים אנשי מעלה היודעים כונות הספירות העליונות, אלא מוכנים ועומדים הימים הקדושים האלו לכל בן ישראל בכל מקום ומצב. נתן להוכח בזה וללמד מהימים הללו עצמם, דהנה מ"ט ימי הספירה מיעדים הם לתקן ז' מדות שבאדם חג"ת נה"ם. ולקאורה קשה מדוע לא תקנו ז' מדות בז' ימים, כגון, יום הראשון שהוא כנגד מדת החסד יכלל גם את הפרטים של המדה, כמו חסד שבחסד וגבורה שבחסד וכו', וכן בכל המדות יכללו הפרטים הנכללים באותה המדה בכלליהם, מה הטעם שחלקום לפרטי פרטים שכל שבוע כנגד מדה אחת וימי השבוע הם פרטי המדה.

אך זהו למוד גדול בשבילנו, דמזה שחלקו לפרטי פרטים כדי שכל אחד יוכל לתקן בשלמות כל פרט ופרט. ואף אם יאמר האדם, פרט זה קשה בעבורי, גדול מדי בשבילי שאוכל לתקנו, אף אתה אמר לו, לכך חלקו לפרטי פרטים כדי שכל אחד יוכל לתקן את הפרט השייך לו בשלמות. ובכך שיתקן את כל חלקי המדות, יוכל לתקן נפשו רוחו נשמתו.

ואפשר לומר שזהו הרמז בפסוק (משלי ב ד) 'וכמטמונים תחפשנה' וגו', 'מטמונים' נוטריקון מ"ט מונים' רמז לימי הספירה, וזהו הרמז בפסוק שבמ"ט ימים אלו אזי 'תחפשנה', שזה הזמן שכל אחד יוכל לחפש המטמונים שלו על ידי חפוש בנפשו".

טעם נוסף לקריאת המסכת בשם 'אבות' – על שם אבות העולם

נתן לומר שאין הם דעות חלוקות בבאור 'מילי דאבות' - שהאחד מכאן 'מילי דאבות' מסכת אבות ומשנהו מכאן שהולך על מעשי אבות האמה - מאחר שכל ענינה של מסכת אבות אף היא הדבקות במעשי אבות, נמצא ששניהם אחד הם ואלו ואלו דברי אלהים חיים. ואכן זה אחד מהטעמים שנאמרו בשם המסכת 'אבות' - על שם האבות הקדושים, שכל עניני המדות הטובות למדים אנו ממעשי אבותינו. וכן הדעות הנוספות בגמרא שנאמרו על הרוצה להעשות חסיד שהם 'מילי דגויקין' ומילי דברכות אף הם עולים בקנה אחד עם מילי דהאבות הקדושים, שמהכנתם יכולים אנו ורעם אחריהם לקים הן 'מילי דגויקין' שלא להזיק לאחר בכל צורה שהיא, והן 'מילי דברכות' שכן הם הראשונים שפרסמו שם שמים בעולם ואת החובה לברך ולהודות לו על טובותיו לבריותיו.

העסק בלמוד וקיום דברי המסכת מביא

לקדשה

מתוך שיתמיד בקיום מילי דאבות יזכה לבוא גם אל הקדשה הנקנית לאדם בתקון מדותיו, כפי שאמרנו כי מדות האדם שרשן כנפש הבקמית אשר היא מכון וכסיס לנפש האלקית השרוה על גביה, ואין נפש הקדשה מתגלה באדם אם לא יכין עצמו תחלה בתקון המדות כמבאר בספרים. רמז לדבר כתב החיד"א במראית העין (ריש מס' אבות) 'אבות' בגימטריא 'קדוש' כי בעסק מילי דאבות יזכה לבוא אל הקדשה. ועוד הוסיף, כי העקר לאחזו במדת השפלות אשר ממנה יבוא בנקל לתקן כל מדותיו, וזהו גם כן הרמז 'שפל' בגימטריא 'אבות', ובאופן זה יזכה בודאי אל הקדשה.

למוד מוסר ממשניות מסכת אבות

בהקשר ענין המדות להשפעת הקדשה כבר היה הר"ק רבי שמחה בונים מפרשישקא ע"ה דורש, כי יש ללמד מוסר מהתורה מהכתובים ומהמשנה, מהתורה היא פרשת קדושים, מהכתובים היא מדברי שלמה המלך ע"ה בספר משלי, ומהמשניות ילמד מסכת אבות והיא תלמדהו מוסר ללכת בדרכי חיים, וסימנה, בבא קמ"א - ראשי תבות קדושים משלי אבות.

טעם למנהג אמונתם בשבתות של ספירת העמוד

ימי ספירת העמוד הקנה לקבלת התורה על ידי תקון המדות בשבתות החלים בימי ספירת העמוד נהגו ישראל ללמד פרקי אבות, שלשם כך

א. קרא הנגא בשם למסכת זו 'אבות', דהנה המסכתא הוה אינה מיוסדת על מצוה פרטיית בתורה רק על הישירת המידות מושכלות, והן הנה נלמדות מן התורה ממעשי האבות המבוארות בתורה, תמצא בפרטיות מעשיהם כאשר תדקק בכל עניניהם הישירת המדות מושכלות וכו', ומעשי האבות הנה קודמות בתורה למעשי המצוות, כי המידות נצרכות ביותר למעשי המצוות, הנה הדבר על בוריו, על כן קראו זו 'אבות וכו' לפי שמסכתא זו מדברת מן המידות אשר הם ממעשי האבות המבוארין בתורה, וגם המידות הללו הם 'אבות' אל המצוות (דברים נחמדים לבני יששכר ריש מסכת אבות). והחיד"א כתב בתדרי בטן (פר' שמיני אות ג): ואפשר להעיר לב שיוכר מהאבות שהיו שלמים בכל זה, ואמרו רבותינו ז"ל חייב אדם לומר אימתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב. וראה אורות בדברי השפת אמת (פר' פינחס תרמ"ח ד"ה בפסוק יפקוד): ואמרו 'ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה הם אמרו כו'. פירוש שהניחו הכה כאלה המאמרים. ולכן נקראת המסכת אבות שבאלה המדות שבאבות יכולין להכיר את הקדוש ברוך הוא ולברר השגותיו יתברך עלינו. ולהמשך אחר האבות דכתיב בהם 'אשר התהלכו כו' לפניו'. וכתיב 'הרועה אותי מעודי' כו'. וכתיב 'ה' רועי לא אחסר'.
ב. חשבה לטובה.
ג. ראה בני יששכר (חודש אייר מאמר א אות ה).
ד. דוה ענין כל מעשה אבות הנוכרים בתורה ללמוד מידות טובות ממעשיהם (כני יששכר לחודש ססלו מאמר ב אות כט).
ה. כמו שכתב באבודרהם (תפלות הפסח) שנהגים בספרד לקרות במסכת אבות ופרק קנין תורה בשבתות שבין פסח לשבועות בכל שבת פרק אחד. [אבל רמ"א (אורח סי' רצב ס"ב) כתב שאמירת פרקי אבות בשבת כמנהג היא בקיץ כולו].
ו. חכמה, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. וכמו שכתב האר"י ז"ל (שער הכוונות דרושי הפסח דרוש יא): גם טוב לאדם לכוין במ"ט ימים אלו לתקן כל אשר חטא בכל הו' ספירות והמשל בזה בהיותו בשבוע א', לכוין לתקן את אשר חטא ופגם בספירת החסד, ובשבוע הב' לכוין לתקן את אשר חטא ופגם בספירת הגבורה וכן על דרך זה כו' השבועות.
ז. ראה ברוקח (פסח ט' רצ"ז): 'תספרו חמישים יום', כי ג' שיערי בינה הם, מ"ט ימים מונים כנגד מ"ט שיערים שמסר הקדוש ברוך הוא למשה, לכך מונים עד ג' ימים וכמ"ט מונים תחפשנה.
ח. וכענין זה כתב הבת עיין (פר' אחרי ד"ה כמעשה) בשם המגיד ממעזריטש ע"ה: הנה שמעתי בשם המגיד זללה"ה, כתיב 'אם תבקשנה כספך וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה' וגומר. ופירש הוא זללה"ה כמטמונים נוטריקון כמ"ט מונים, רוצה לומר אם תבקש יראת ה' כמו שמבקשים אותה בעת שמונין מ"ט ימי הספירה, עד כאן דבריו.

מצות החג - להיות ביחד

הסוד והנסתר. החליט איפוא איפוא שיעשה שאלת חלום כדי לדעת את התשובה האמיתית לשאלה זו. כמובן שלא עושים שאלת חלום כדבר של מה בכך, אך מכיון שכאן הייתה סכנה גדולה מרחפת על יהודי המדינה מחמת כעסו של המלך, לכן רבי שמשון ביקש שיתנו לו מענה שמיימי. ואמנם להפתעתו, השיבו לו מהשמים שהוא צדק בהחלט במה שהוא אמר, שסיבת עיכוב הגאולה היא בגלל שנאת חינו, אלא שמאחר והמלך לא מסכים להאמין לדבר, הרי שמהשמים יביאו שבסופו של דבר, המלך עצמו יראה שהתשובה הזו היא הנכונה, והוא יאמין לה לחלוטין. רבי שמשון נרגע כשהוא שמע את התשובה מהשמים, והוא חיכה בסבלנות לראות כיצד יפול דבר.

אחד מתחביביו של המלך היה מפעם לפעם לצאת למסע ציד ביערות על יד וינה, עיר הבירה. המלך רכוב על סוסו היה יוצא כמנהגם של מלכי ארץ גויים ומשתעשע בציד.

המלך היה בקי היטב בשבילי היער, אלא שבאותו יום היה המלך כל כך שקוע בציד עד שהוא לא שם לב שטעה בדרכו וכך רכב למקומות שאותם לא הכיר.

רק אחרי שעות רבות, כשלתפעת החל להרגיש את העייפות ואת הרעב, המלך שם לב שלמעשה הוא אינו יודע היכן הוא נמצא.

בינתיים, ירד הלילה. רוח קרה החלה נושבת, מה שכמובן הוסיף לעייפות ולרעב של המלך.

המלך המפונק לא ידע מה עושים: קור אימים, הוא רעב ועייף. מה בדיוק הוא יעשה כאן ביער, בין חיות הטרף, בשעות הלילה?!

בינתיים המלך המשיך לרכב על הסוס עד שהוא הגיע לנהר, ולשמחתו גילה שמהעבר השני של הנהר מנצנצים אורות. הוי אומר: יש שם ישוב כלשהוא.

אבל איך מגיעים לשם?

הבין המלך שאין לו ברירה כי אם לחצות את הנהר בשחייה.

הוא הוריד את בגדיו, השאיר את הסוס וקפץ לתוך מי הנהר הקרים. זו הייתה דרך קשה, אבל בסופו של דבר, לאחר שחיה ארוכה וקשה הגיע המלך לצד השני.

אלא שאז התברר לו שהוא בבעיה קשה: בכל בית שהוא דפק שם בבקשה להכנס ולקבל מחסה, הציצו מהחלון וכשראו אדם במצב כזה שיצא מהנהר, חשבו אולי הוא איזה שד או מלאך חבלה ולא הסכימו לפתוח לו את הדלת. היו כאלה שמשו שישו בו את הכלבים.

רק לאחר מאמצים מרובים הצליח המלך להגיע אל הפונדק היהודי. רחמיו של היהודי בעל הפונדק נכמרו עליו והוא הכניס אותו לבית, הגיש לו בגדים לפי מידותיו, הכין לו ארוחה טובה, מזג לו כוס גדולה מלאה במשקה חריף ומשובח, וניסה לעודדו ולהשיב את רוחו.

אשתו של הפונדקאי הייתה משוכנעת שמדובר בשודד שחפש תירוץ להיכנס לבית וכעת הוא מתכנן לשדוד אותם ולהעלם עם כל רכושם, אולם הפונדקאי לא הסכים איתה: עומד לפנינו אדם רועד מקור, עייף ורעב, אסור לחשוב חשבונות! חייבים להכניס אותו ולדאוג לו.

גם כשהיא אמרה לו שהוא גוי - עדיין לא הסכים לשמוע בקולה ואמר לה שכל אדם נברא בצלם אלוקים.

והמלך שומע כל מילה, ובעיניו דמעות של התרגשות.

הסיפור שאנו עומדים לספר, היה נוהג לספר הרבי הקדוש רבי מאיר מפרמישלאן בכל שנה ושנה, ביום חג השבועות.

אנחנו נקדים ונספר זאת בערב חג השבועות כיון שלסיפור הזה יש קשר להכנה החשובה שעל כל אדם לעשות לקראת חג השבועות, זמן מתן תורתנו.

לאחרונה ממש סיפרנו על הגאון רבי שמשון וורטהיימר זצ"ל, מי שהיה מרבניה ומנהיגיה הנודעים של יהדות העיר וינה בירת אוסטריה לפני יותר משלוש מאות שנה.

סיפרנו, שכשהוא הגיע לראשונה לוינה, בשנת תמ"ה, היה זה בנסיבות מצערות ומכאיבות מאוד. הוא איבד את אשתו, ובסופו של דבר, לאחר מאורעות נפלאים הוא חזר ומצא אותה, ואז הוא הסכים לוותר על חיי עושר וכבוד והוא חזר לאשת נעוריו.

השמועה עשתה לה כנפיים והיא הגיעה עד למלך אוסטריה שאמר כי הוא מעוניין לראות ולהכיר את האיש אשר לא הלך בתאות ליבו, האיש שמאס בכבוד ובגדולה.

וכשרבי שמשון עמד בפני המלך הוא נשא חן וחסד לפניו וזכה להיות מהמקורבים למלכות. הוא התמנה להיות שר האוצר של כל הממלכה, וכמובן שהוא ניצל את מעמדו בכדי לפעול ככל יכולתו למען כלל ישראל.

ויהי היום, והמלך פנה אל רבי שמשון בשאלה נוקבת:

אני מכיר היטב את המעלות המיוחדות של העם היהודי, את עדינות נפשו, את המצוות ואת המעשים טובים שהם עושים, ולכן אני לא מצליח להבין: מדוע באמת הם נמצאים בגלות ולא זוכים לגאולה? מדוע הם לא זוכים לחזור לימי קדם, לימים בהם הם ישבו איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו?

רבי שמשון היה המום מעצם השאלה, וכי מה הוא יכול לענות על כך למלך, וכי הוא יודע חשבונות שמים, את הסיבות הנסתרות והגבוהות שלכן בני ישראל שהם צריכים לתקן? אבל המלך לא הסכים לוותר.

הוא חשש שרבי שמשון מתחמק ממנו ולכן הוא אמר לו בשפה חד משמעית: אני דורש ממך שתגלה לי את האמת לאמיתה, ולא תעלים ממני כלום.

רבי שמשון שקע במחשבות ולאחר כמה דקות של הרהורים הוא נענה ואמר:

הסיבה של אורך הגלות היא אחת ויחידה: שנאת חינו! אם בני ישראל היו אוהבים זה את זה ומכבדים זה את זה - הגאולה השלמה הייתה מגיעה.

אבל המלך לא הסכים להאמין. זו הייתה נראית לו התחמקות, והוא אמר לרבי שמשון:

אני רואה שהחלטת לא לגלות לי את הסוד האמיתי! הרי ברור לי שהתשובה שנתת לי אינה נכונה.

ובכן, דע לך שיש לך שלשה ימים כדי לומר לי את התשובה האמיתית, ואם אכן גורלך וגורל אחיך היהודים חשוב לך - כדאי לך לגלות לי את הסוד האמיתי.

ורבי שמשון יצא מעם המלך נבוך ואובד עצות.

רבי שמשון מלבד כל מעלותיו היה גם מקובל וידיד רב לבחכמת

בלילה בו הייתי אצל הפונדקאי היהודי, למדתי להכיר את אצילות נפשו של העם היהודי, אבל כעת גם נוכחתי לראות את הבעיה שבגללה אתם בגלות: שנאת חינו!
חבל, סיים המלך באנחה, על עם ישראל שהוא עם אציל ונעלה, שלדאבון לב סובל ומתענה שנים רבות בגלות רק בגלל הסיבה הזו של שנאת חינו.

מסר אור החיים הקדוש לחג השבועות

"זה ההבדל בין הגויים לבין העם היהודי הנבחר! אשרי העם שככה לו!"

לאחר מכן הכין היהודי מיטה נוחה עבור האורח והביא לו כרים וכסתות להתכסות בהם.

בבוקר פנה המלך וביקש מהאורח שיסיע אותו בעגלה שלו לעיר וינה, שם הוא ישלם לו בעין יפה על הכל וגם יחזיר לו את הבגדים ואת כל מה שנתן לו.

גם כעת הפונדקאית הזוהירה את בעלה, שהאיש עלול להתנפל עליו בדרך, ולהסתלק עם כל הרכוש, אבל דבריה נפלו על אוזניים אטומות. בעלה הסביר לו: זו מצוה, ושומר מצווה לא ידע דבר רע!

כשהגיעו לוינה כיון אותו האורח שיסע ליד ארמון המלוכה, ואז באותה דקה שהוא עבר ליד הארמון, מבחין הפונדקאי להפתעתו שהאורח שלו נעלם לפתע. לא זו בלבד, עד שהוא מספיק להתאושש מהעלמותו של האיש, קופצים עליו חיילים מהמשמר המלכותי ועוצרים אותו.

ככל שהיהודי נסה להתנצל, לא היה לו עם מי לדבר.

המלך כשהוא קפץ אל תוך הארמון ציווה על החיילים לעצור את העגלן ולהכניס אותו לאחד מחדרי ההמתנה.

לאחר שעה ארוכה, היהודי נקרא להכנס אל חדרו של המלך, והוא כולל רועד ורוטט וכמעט שהוא לא קרס תחתיו מתעלף, מרוב פחד ואיבוד עשתונות.

המלך פונה אליו ושואל אותו: אתה מכיר אותי?

היהודי מגמגם: בוודאי, וכי יש אזרח שאינו מכיר את תמונת הוד מלכותו המלך, ירום הודו!?

והאם אותי בעצמי ראת פעם? המשך המלך לשאול.

"מימי לא! ענה היהודי.

והמלך מחייך כולו ואומר לו: למה תאמר כך והרי הלילה הזה לנתי בפונדק שלך ואתה עצמך הבאת אותי לארמון בעגלתך.

הפונדקאי כמעט והתעלף שוב.

אחרי שהיהודי התאושש ביקש המלך מהיהודי שיגיד לו מה השכר שהוא מבקש לקבל בתמורה לכך שההציל את המלך.

הפונדקאי שקע במחשבות, ושחק.

נראה היה שהוא מתקשה לבקש.

אבל המלך לא הבין: תבקש מה שתראה! כלום חסר בבית המלך!?

האם שר האוצר הרב וורטהיימר לא יתן לך ככל שתחפץ.

רק אחר בקשות מרובים, הסכים הפונדקאי סוף סוף לומר את אשר על ליבו.

הוד מלכותו! פתח היהודי ואמר, ב"ה פרנסתי מצויה לי בשפע רב מהפונדק אשר בכפר, אני לא זקוק למתנות.

ובכל זאת, בקשה גדולה אחת לי אליך אדוני המלך, והיה אם תואיל למלאותה, אדע מנוחת הנפש.

המלך הנהן בראשו

והיהודי ממשיך:

באחד הכפרים הסמוכים לכפר שבו אני גר, מתגורר רוכל יהודי, אשר עשה לעצמו מנהג קבוע: הוא מופיע מדי שבוע בכפר שלי, והוא קונה מהאיכרים כל מיני 'מציאות': עורות, גרוטאות, כלים שבורים וכיוצא בזה.

הדבר הזה מקומם אותי מאוד!

הרי אני מעולם לא דרכתי בכפרו, מעולם לא הלכתי לחפש 'מציאות' אצל שכניו, מה הוא צריך לבוא אל הכפר שלי ולעשות סחורה עם

שכניי!?

הכלל צריך להיות: 'איש על מחנהו ואיש על דגלו' - כל אחד והכפר שלו.

אני מבקש אם כן שהמלך יוציא צו שאוסר על היהודי הזה לדרוך בכפר בו אני מתגורר, והיה זה שכרי מכל עמלי!

המלך היה בהלם מוחלט.

ואולם מיד התעשת ואמר: חכם וצודק הוא הרב וורטהיימר! הצדק עמו!

המלך ציווה להזמין במהירות את הרב וורטהיימר, הוא סיפר לו את כל הסיפור ואמר לו: קח את היהודי הזה ותעשירו בעושר רב, כפי שאכן מגיע לו!

אולם מה שאני רוצה להגיד לך שצדקת בהחלט:

בלילה בו הייתי אצל הפונדקאי היהודי, למדתי להכיר את אצילות נפשו של העם היהודי, אבל כעת גם נוכחתי לראות את הבעיה שבגללה אתם בגלות: שנאת חינום!

חבל, סיים המלך באנחה, על עם ישראל שהוא עם אציל ונעלה, שלדאבון לב סובל ומתענה שנים רבות בגלות רק בגלל הסיבה הזו של שנאת חינום.

את הסיפור הזה היה הרבי הקדוש רבי מאיר מפרימישלאן מספר מדי שנה ביום חג השבועות, כדי לעורר את שומעי לקחו לסלק את היצר הרע של שנאת חנום מעליהם.

ידועים דברי רבינו האור החיים הקדוש על הפסוק (שמות י"ב): 'וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַר סִינַי וַיִּחַזְּנוּ בַמִּדְבָר וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הַהָר, שְׂכָאן בֵּא הַפְּסוּק לְלַמַּד אוֹתָנוּ אֵת שְׁלֹשֶׁת הַכְּלָלִים שֶׁהֵם "עִיקְרֵי הַהֲכָנָה לְקַבְּלַת הַתּוֹרָה" שֶׁרַק בְּאִמְצָעוֹתֵיהֶם הַתְּרַצָּה הַקְּבִ"ה הַנִּהְיִי לְתַת לָנוּ אֵת תּוֹרָתוֹ. הָאֹר הַחַיִּים מְסַבֵּר שֶׁם אֵת שְׁלֹשֶׁת הַדְּבָרִים, וְהַדְּבָר הַשְּׁלִישִׁי הוּא הַחִיבוֹר וְהַאֲחָדוּת.

וכך כתב רבינו האור החיים הקדוש: "בחינת ייעוד חכמים בהתחברות בלב שלם ותמים... יתוועדו יחד ויחדדו זה לזה ויסבירו פנים זה לזה". את זה אומרת התורה במילים "ויחן שם ישראל", ויחן לשון יחיד, כאיש אחד בלב אחד, שכל ישראל נעשו כאיש אחד באחדות ובאהבה וכך הם נהיו ראויים לקבלת התורה.

הרבי הקדוש הבית ישראל אמר רעיון:

חז"ל אומרים: "ואהבת לרעך כמוך, רבי עקיבא אומר זה כלל גדול בתורה". אמר הבית ישראל: ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה - ביום מתן תורה, כדי לזכות לתורה, כדי לזכות לקבל את התורה, צריך שיהיה תחילה "ואהבת לרעך כמוך".

ידוע שבכל חג ויחג יש מצוות מיוחדות: בפסח אוכלים מצות ואסור לאכול חמץ, בסוכות יושבים בסוכה ונוטלים ארבעת המינים. מה המצוה בשבועות? [היו אולי כאלה שיגידו בדרך צחות שהמצוה היא לאכול מאכלי חלב ולקשט את הבית בשושנים. אבל כמובן שאלו רק מנהגים]. מה האמת?

הרבי הקדוש הלב שמחה היה אומר בשם זקנו רבינו הקדוש השפת אמת חידוש מופלא: המצוה בשבועות זה להיות ביחד, באחדות. לכן חז"ל באו וקראו את שם החג הזה "עצרת" - מהו עצרת? יש רש"י בפרשת ראה שמסביר שעצרת זה מלשון כנופיא, מלשון התאספות. אומר השפת אמת: לכן שבועות קרוי עצרת, כי כל מהותו זה התאספות, להיות ביחד, כאיש אחד בלב אחד.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אשתו של הפונדקאי הייתה משוכנעת שמדובר בשודד שחיפש תירוץ להיכנס לבית וכעת הוא מתכנן לשדוד אותם ולהעלם עם כל רכושם, אולם הפונדקאי לא הסכים איתה: עומד לפנינו אדם רועד מקור, עייף ורעב, אסור לחשוב חשבונות! חייבים להכניס אותו ולדאוג לו. גם כשהיא אמרה לו שהוא גוי - עדיין לא הסכים לשמוע בקולה ואמר לה שכל אדם נברא בצלם אלוקים

הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, מרבני בית שמש ובעל מח"ס 'לקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה' בשיחת הכנה לשבת ממעלת לימוד אור החיים

לעדכונים ופניות, לשמחות וכו'. BEER53124@GMAIL.COM

כלל ישראל תדרשוני לטובה

חינוך היסטורי בארון הספרים היהודי

מדרש רבה

המבואר והמשולב

עם 'לקוט אמרים'
מתורת החסידות והמוסר

בית המדרש מאת הרה"ק רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, בעל מח"ס 'לקוט אמרים' ו'לקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה'

כלל ישראל הונכים מדרש לדרישה

כיום רוב של ישראל חרות רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, בעל מח"ס 'לקוט אמרים' ו'לקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה'. רוב ישראל חרות רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, בעל מח"ס 'לקוט אמרים' ו'לקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה'. רוב ישראל חרות רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, בעל מח"ס 'לקוט אמרים' ו'לקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה'.

המדרש מביא את דברי רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, בעל מח"ס 'לקוט אמרים' ו'לקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה'. המדרש מביא את דברי רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, בעל מח"ס 'לקוט אמרים' ו'לקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה'.

המדרש מביא את דברי רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, בעל מח"ס 'לקוט אמרים' ו'לקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה'. המדרש מביא את דברי רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, בעל מח"ס 'לקוט אמרים' ו'לקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה'.

המדרש מביא את דברי רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, בעל מח"ס 'לקוט אמרים' ו'לקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה'. המדרש מביא את דברי רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א, בעל מח"ס 'לקוט אמרים' ו'לקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה'.

עזר והדר

חיים של תורה

מרכז המצוינות
1800-22-55-66

אור חדש מאיר עינים ומאיר לבבות בטרקלין החסידות

ליכת'ק יפה

הספר הקדוש 'מאור עינים' המבואר
 להרה"ק רבי מנחם נחום זי"ע"א מטשערנאביל
 בעריכה מפוארת עם ביאור בהיר ומזוקק

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

מנורת
זהב
המבואר

להרה"ק רבי
משולם זוסיא
מהאניפולי
זיע"א

אור חדש על מנורת הזהב:

ילקוט חדש נרחב ומקיף מתורתו של הרה"ק זיע"א שלא היה כמותו
במהדורה חדשה ומבוארת • ביאור נרחב להבנת דבריו • השלמות מובאות
הערות וצינונים • נערך מחדש ועוקר בניקוד מלא עם כותרות משנה
מפתחות המקורות ומפתחות ענינים

להשיג בחנויות הספרים

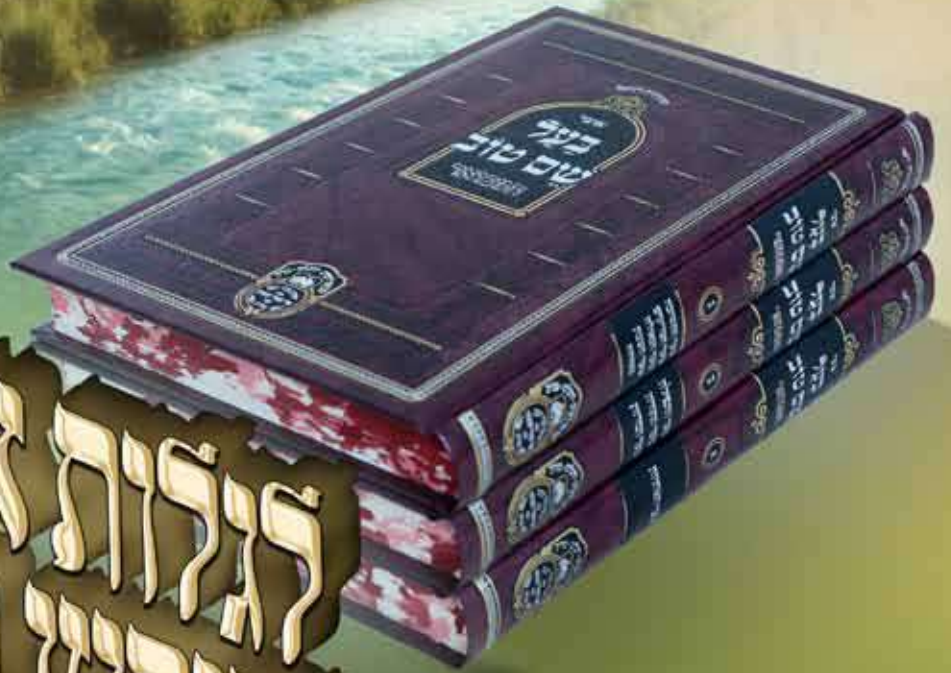
מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

הפסדה שמענה את ארון הפפרים החסידים

אוצר

הבעל שם טוב

כל תורת רבינו הבעל שם טוב זי"ע
מלוקטת מתורת תלמידיו גדולי החסידות
ככל הדורות, עם ביאור נרחב ומשולב,
כולל מקורות והרחבות מעשירים.

לגלות את
שודר שם החסידות

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66